

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rautatielain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Liikennehallinnossa on valmisteilla laajamittainen virastouudistus, jonka yhteydessä Ratahallintokeskus, Tiehallinnon keskushallinto ja Merenkululaitoksen muut kuin Liikenteen turvallisuusvirastoon tai perustettavaan merenkulun tuotantoyhtiöön siirrettävät toiminnot yhdistettäisiin Liikennevirastoksi. Vastaavasti yhdistettäisiin Rautatievirasto, Ilmailuhallinto ja Ajoneuvohallintokeskus sekä Merenkululaitoksen meriturvallisuus toiminto, alusliikenteen ohjauksen ja luotsauksen viranomaistoiminnot ja alusrekisterin pitäminen Liikenteen turvallisuusvirastoksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi virastouudistuksen mukaisesti ne rautatielain säännökset, joissa mainitaan Rautatievirasto tai Ratahallintokeskus toimivaltaisina viranomaisina. Samalla muutettaisiin lain turvallisuustodistusta koskevat ja siihen liittyvät säännökset. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka aiheutuvat samanaikaisesti valmisteilla olevasta rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain uudistamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2010 alussa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
2 Esityksen vaikutukset	3
3 Asian valmistelu ja riippuvuus muista esityksistä	3
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	4
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	4
2 VOIMAANTULO	8
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	8
LAKIEHDOTUS.....	9
rautatielain muuttamisesta	9
LIITE.....	26
RINNAKKAISTEKSTIT	26
rautatielain muuttamisesta	26

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Rautatievirasto on rautatiejärjestelmän turvallisuudesta ja yhteentoimivuudesta vastaava viranomaislain ja vastaavasti Ratahallintokeskus on valtion rataverkosta, ratakapasiteetin jakamisesta ja liikenteen ohjauksesta vastaava viranomaislain. Virastoille kuuluvista toimivalloista ja tehtävistä on säädetty useissa rautatielain säännöksissä.

Rautatielain 31 §:n mukaan Rautatievirasto myöntää turvallisuustodistuksen ainoastaan rautatielaisissa tarkoitettulle rautatieyritykselle. Turvallisuustodistusta ei ole nykyisin jaettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/49/EY yhteisön rautateiden turvallisuudesta sekä rautatieyritysten toimiluvista annetun neuvoston direktiivin 95/18/EY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä sekä turvallisuustodistusten antamisesta annetun direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta, jäljempänä rautatieturvallisuudirektiivi, vaatimusten mukaisesti A- ja B-osaan. Se ei ole ollut tarpeellista toistaiseksi, koska turvallisuustodistus on Suomessa myönnetty ainoastaan rautatieyritykselle, ja Suomen ainoa rautatieyritys on toistaiseksi ollut VR Osakeyhtiö.

Rautatielakia ehdotetaan muutettavaksi virastouudistuksen takia siten, että laissa Rautatievirastolle ja Ratahallintokeskukselle säädetty toimivalta ja tehtävät siirrettäisiin Rautatievirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Ratahallintokeskukselta vastaavasti Liikennevirastolle. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä sisällöllisiä muutoksia, joista kolmen pykälän muutokset liittyisivät rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1167/2004) uudistamiseen.

Turvallisuustodistusta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että turvallisuustodistus vaadittaisiin rautatieyritysten lisäksi museoliikenteen harjoittajilta sekä niiltä radanpidon yrityksiltä, jotka liikennöivät liikkuvalla kalustolla valtion rataverkolla. Lisäksi turvallisuustodistus jaettaisiin rautatieturvallisuudirektiivin vaatimusten mukaisesti A- ja B-osaan.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan ainoastaan vähäisiä taloudellisia tai muita vaikutuksia, koska se sisältää lähinnä liikennehallinnon virastouudistuksesta aiheutuvat toimivaltaisen viranomaisen nimen muutokset laissa. Museoliikenteen harjoittajien ja radanpitoa harjoittavien yritysten olisi esityksen mukaan haettava turvallisuustodistus. Siitä ei aiheutuisi niille merkittäviä kustannuksia. Sanottuja toiminnanharjoittajia on Suomessa hyvin rajallisesti, minkä vuoksi myöskään viranomaisille ei aiheutuisi turvallisuustodistusta koskevien hakemusten käsittelystä merkittävää lisätyötä.

3 Asian valmistelu ja riippuvuus muista esityksistä

Ehdotus on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunnot Ratahallintokeskukselta, Rautatievirastolta, VR-Yhtymä Oy:ltä sekä museoliikenteen harjoittajilta ja asianomaisilta radanpidon yrityksiltä.

Eduskunnalle on vuoden 2010 talousarvioesityksen yhteydessä annettu hallituksen esitys laeiksi Liikennevirastosta ja Liikenteen turvallisuusvirastosta (HE 142/2009 vp). Esitys liittyy vuoden 2010 talousarvioesitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Määritelmät. Pykälän 2 ja 7 kohdassa olevat viittaukset Ratahallintokeskukseen muutettaisiin viittauksiksi Liikennevirastoon, joka olisi valtion rataverkon haltija Ratahallintokeskuksen asemesta.

4 §. Verkkoselostus. Ratakapasiteetin jakajana olisi Ratahallintokeskuksen asemesta Liikennevirasto, joka myös vastaisi pykälässä tarkoitetun verkkoselostuksen julkaisemisesta, minkä vuoksi viraston nimi muutettaisiin pykälässä.

6 §. Toimiluvan myöntämisen edellytykset. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa oleva viittaus Rautatievirastoon muutettaisiin viittaukseksi Liikenteen turvallisuusvirastoon, joka myös antaisi säännöksessä tarkoitetun turvallisuustodistuksen.

12 §. Rautatieliikenteen harjoittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen. Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus Rautatievirastoon muutettaisiin viittaukseksi Liikenteen turvallisuusvirastoon ja vastaavasti momentin 3 kohdan viittaus Ratahallintokeskukseen muutettaisiin viittaukseksi Liikennevirastoon.

13 §. Liikenneviraston rautatieliikenteen harjoittajille tarjoamat palvelut. Pykälässä tarkoitettuja palveluja tarjoaisi Liikennevirasto Ratahallintokeskuksen asemesta, minkä vuoksi viranomaisen nimi muutettaisiin pykälän otsikossa ja pykälässä.

14 §. Ratamaksu. Pykälässä tarkoitettua ratamaksua perisi Liikennevirasto Ratahallintokeskuksen asemesta, minkä vuoksi viranomaisen nimi muutettaisiin pykälän 2 momentissa.

14 a §. Suorituskannustinjärjestelmä. Liikennevirasto vastaisi rataverkon haltijana Ratahallintokeskuksen asemesta pykälässä tarkoitetuista viranomaisvelvoitteista, minkä vuoksi pykälässä muutettaisiin toimivaltaisen viranomaisen nimi.

15 §. Ratamaksun periminen. Pykälässä muutettaisiin toimivaltaisen viranomaisen nimi vastaavin perustein kuin 14 §:ssä.

16 §. Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät. Pykälän 2 momentissa tarkoitetun yksityisraideiliityntää koskevan sopimuksen tekisi Liikennevirasto Ratahallintokeskuksen asemesta, minkä vuoksi viranomaisen nimi muutettaisiin säännöksessä.

17 §. Puitesopimus ja sen julkisuus. Pykälässä tarkoitetun puitesopimuksen tekisi Liikennevirasto Ratahallintokeskuksen asemesta, minkä vuoksi viraston nimi muutettaisiin pykälän 1 ja 2 momentissa. Pykälän 4 momentissa säädetty oikeus tietojen saamiseen olisi Liikenteen turvallisuusvirastolla Rautatieviraston asemesta, minkä vuoksi säännöksen tehtäisiin vastaava viranomaisen nimen muutos.

18 §. Ratakapasiteetin hakeminen. Liikennevirasto vastaisi pykälässä Ratahallintokeskukselle säädetyistä viranomaistehtävistä, minkä vuoksi viranomaisen nimi muutettaisiin pykälässä. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa ratakapasiteetin hakija veloitettaisiin ilmoittamaan hakemuksesta asianomaisille muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rataverkon haltijoille ja sääntelyelimille sekä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Säännös perustuu yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY ja rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä annetun direktiivin 2001/14/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2007/58/EY direktiivin 91/440/ETY 13 artiklaan lisättyyn 4 kohtaan. Säännöksellä pyritään edistämään EU-alueen sisäistä rajat ylittävää rautatieliikennettä.

Liikennevirasto vastaisi ratakapasiteetin jakamiseen liittyvistä muistakin viranomaistehtävistä, minkä vuoksi lain 19—24 §:ään teh-

täisiin vastaavat muutokset toimivaltaisen viranomaisen nimessä.

25 §. Rataverkon käyttösopimus. Liikennevirasto tekisi Ratahallintokeskuksen asemesta pykälässä tarkoitettua rataverkon käyttösopimuksen, minkä vuoksi pykälässä muutettaisiin vastaavasti sopijaosapuolena olevan viranomaisen nimi.

26 §. Liikenteenohjaus. Liikenteenohjauksesta vastaisi Liikennevirasto Ratahallintokeskuksen asemesta, minkä vuoksi pykälässä muutettaisiin vastaavasti toimivaltaisen viranomaisen nimi.

27 §. Rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden perusteet. Liikennevirasto olisi Ratahallintokeskuksen asemesta eräs pykälän 2 momentissa tarkoitettu toiminnanharjoittaja, joka vastaisi toiminnassaan rautatiejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja jolla olisi oltava turvallisuuden takaava organisaatio ja turvallisuusjohtamisjärjestelmä. Viranomaisen nimi muutettaisiin säännöksessä vastaavasti. Pykälän 3 momentissa Rautatievirastolle säädetty velvollisuus siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle, minkä vuoksi 3 momenttia muutettaisiin viranomaisen nimeä muuttamalla samoin kuin pykälän 5 momentin viittaus Rautatievirastoon muutettaisiin viittaukseksi Liikenteen turvallisuusvirastoon. Momenttiin lisättäisiin valtuutus antaa olennaisista vaatimuksista tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

28 §. Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset. Toimivalta tarkempien kansallisten määräysten antamiseksi samoin kuin toimivalta yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöön panemiseksi siirrettäisiin Rautatievirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset toimivaltaisen viranomaisen nimessä.

29 §. Turvallisuustavoitteiden saavuttamisen seuranta. Rautatievirastolle pykälän 1 momentissa säädetty velvollisuus seurata yhteisten turvallisuustavoitteiden saavuttamista ja rautatieturvallisuuden kehittymistä siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle samoin kuin velvollisuus laatia vuosikertomus. Liikennevirasto laatisi pykälän 2 momentissa tarkoitettua turvallisuuskertomuksen Ratahallintokeskuksen asemesta ja antaisi sen Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuus-

virastolle. Vastaavat muutokset viranomaisen nimessä tehtäisiin pykälän 1—3 momenttiin.

30 §. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä vaadittaisiin rautatieyrityksen lisäksi niiltä muilta 31 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta toiminnanharjoittajilta, joilta edellytettäisiin 30 §:n nojalla turvallisuustodistusta. Pykälän 1 ja 2 momenttiin lisättäisiin tämän mukaisesti sanottu toiminnanharjoittajat. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin toiminnanharjoittajan toiminnasta vastaava henkilö turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöön ottamisesta ja ylläpitämisestä vastaavaksi vastuuhenkilöksi.

Liikennevirastolle siirrettäisiin Ratahallintokeskuksen asemesta pykälässä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä. Liikenneviraston rautatietoimialasta vastaava johtaja vastaisi Ratahallintokeskuksen ylijohtajan sijasta turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöön ottamisesta ja ylläpitämisestä virastossa. Vastaavat muutokset viranomaisen nimessä ja vastuuhenkilössä tehtäisiin 30 §:ään.

31 §. Turvallisuustodistus. Rautatielain 31 §:ssä vaaditaan rautatieyritykseltä turvallisuustodistusta rautatieliikenteen harjoittamista varten. Rautatiejärjestelmän mahdollisimman korkean turvallisuustason varmistamiseksi ehdotetaan, että myös museoliikenteen harjoittajalta ja sellaiselta radanpitoa harjoittavalta yritykseltä, jonka harjoittamaan radanpitoon liittyy liikennöintiä valtion rataverkolla, vaadittaisiin turvallisuustodistus. Pykälässä tarkoitettuja toiminnanharjoittajia on kaikkiaan noin kymmenen. Niiltä on voimassa olevan rautatielain mukaisesti vaadittu toiminnanharjoittamista varten lain 55 §:ssä tarkoitettu liikennöintilupa, josta lain voimaantulon yhteydessä luovuttaisiin.

Turvallisuustodistuksen haltijoiden piiriä koskevan muutoksen lisäksi pykälää täsmennettäisiin siten, että se vastaisi voimassa olevaa 31 §:ää paremmin rautatieturvallisuudirektiivin vaatimuksia. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että turvallisuustodistus koostuisi direktiivin mukaisesti A- ja B-osasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin turvallisuustodistuksen hakemisesta. Pykälässä tarkoitettua toiminnanharjoittajan, jonka tarkoituksena on aloittaa toiminnan harjoittaminen Suomessa, olisi haettava turvallisuustodis-

tuksen A- ja B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta. Turvallisuustodistuksen A-osa on rautatieturvallisuudirektiivin 10 artiklan mukaan voimassa koko yhteisön alueella. Tämän mukaisesti hakijan olisi haettava ainoastaan turvallisuustodistuksen B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen toiminnan käynnistämistä Suomessa, jos hakijalla olisi muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnetty voimassa oleva turvallisuustodistuksen A-osa. Momentissa säädettäisiin myös niistä tiedoista, joita hakijan olisi esitettävä hakemuksessaan.

Turvallisuustodistuksen A-osan myöntämisen edellytyksenä olisi pykälän 3 momentin mukaan se, että hakijalla olisi 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Pykälän 4 momentissa säädettävät turvallisuustodistuksen B-osan myöntämisen edellytykset vastaisivat rautatieturvallisuudirektiivin 10 artiklassa säädettyjä vaatimuksia.

Turvallisuustodistukseen voitaisiin 5 momentin mukaan sisällyttää nykyisen käytännön mukaisesti rautatieliikenteen turvallisuutta koskevia ehtoja, joilla varmistettaisiin rautatiejärjestelmän turvallisuus hakijan harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen.

Turvallisuustodistus myönnettäisiin pykälän 6 momentin mukaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, kuten nykyisinkin. Momentissa säädettävät turvallisuustodistuksen tarkistamisen edellytykset vastaisivat voimassa olevan 31 §:n mukaisia edellytyksiä. Jos turvallisuustodistuksen haltijan harjoittaman toiminnan luonne tai laajuus muuttuisi oleellisesti, sen olisi momentin mukaan haettava turvallisuustodistuksen hyväksymistä uudelleen siltä osin kuin muutos voisi vaikuttaa turvallisuustodistuksen myöntämisen edellytyksiin.

32 §. Liikenneviraston turvallisuuslupa. Pykälässä tarkoitettu turvallisuuslupa vaadittaisiin jatkossa Ratahallintokeskuksen asemesta Liikennevirastolta. Turvallisuusluvan myöntäisi Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuusvirasto. Pykälässä ja sen otsikossa tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimissä.

33 §. Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen. Toimivaltaisen viran-

omaisen muuttumisen vuoksi olisi myös 33 §:ssä muutettava viranomaisen nimi 32 §:ää vastaavasti.

34 §. Liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset. Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annettu laki (1167/2004) ehdotetaan uudistettavaksi tämän lain kanssa samanaikaisesti voimaan tulevalla uudella lailla. Lain uudistamiseen liittyen rautatielain 34 § kumottaisiin.

35 §. Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa. Pykälässä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen olisi Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuusvirasto, joka myöntäisi pykälässä tarkoitettua rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvan. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisen nimessä.

35 a §. Rakentamisaikainen käyttöluva. Myös rakentamisaikaisen käyttöluvan myöntäisi Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuusvirasto, minkä vuoksi toimivaltaisen viranomaisen nimi muutettaisiin myös 35 a §:n 1 ja 2 momentissa.

36 §. Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupaa ja yhteentoimivuuden osatekijän hyväksyntää koskevat erinäiset säännökset. Myös 36 §:ää muutettaisiin 35 §:ää vastaavalla tavalla toimivaltaisen viranomaisen muuttumisen takia.

37 §. Liikkuvan kaluston rekisteri. Liikenteen turvallisuusvirasto pitäisi Rautatieviraston asemesta pykälässä tarkoitettua liikkuvan kaluston rekisteriä ja vastaisi rekisteriin liittyvistä muista viranomaistehtävistä. Tämän vuoksi 37 ja 38 §:ää muutettaisiin muuttamalla toimivaltaisen viranomaisen nimi.

39 §. Liikkuvan kaluston katsastusjärjestelmä. Myös liikkuvan kaluston katsastusjärjestelmästä vastaavan viranomaisen tehtävät siirrettäisiin Rautatievirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaava viranomaisen nimen muutos.

40 §. Ratarekisteri. Pykälässä tarkoitettuun rekisteriin liittyvät tehtävät siirrettäisiin Ratahallintokeskukselta Liikennevirastoon. Pykälässä tehtäisiin vastaava viranomaisen nimen muutos.

41 §. Ilmoitetun laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen. Pykälässä tarkoitettua ilmoitetun laitoksen nimeäisi ja ni-

meämisen voisi peruuttaa Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuusvirasto, joka myös vastaisi ilmoitetun laitoksen valvonnasta. Vastaavat muutokset toimivaltaisen viranomaisen nimessä tehtäisiin 42 §:ssä.

46 §. Turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonta. Liikenteen turvallisuusvirasto olisi Rautatieviraston asemesta rautatielaissa tarkoitettu valvontaviranomainen. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoisi rautatieyritysten lisäksi Liikenneviraston turvallisuutta. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimissä.

47 §. Osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän markkinavalvonta. Liikenteen turvallisuusvirasto valvoisi Rautatieviraston asemesta rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusvaatimusten noudattamista. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisen nimessä.

48 §. Onnettomuuden tai muun uhkaavan tilanteen estäminen. Pykälässä tarkoitettu oikeus keskeyttää rautatieliikennettä tai rautateitä uhkaava toimenpide olisi Rautatieviraston asemesta Liikenteen turvallisuusvirastolla. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisen nimessä.

49 §. Rautateitä uhkaavaan vaaraan tai onnettomuuteen varautuminen. Pykälässä säädetty velvollisuus varautua rautateitä uhkaavaan vaaraan tai onnettomuuteen koskisi Ratahallintokeskuksen asemesta Liikennevirasto. Pykälässä tarkoitettut viranomaistehdävät siirtyisivät Rautatievirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimissä.

50 §. Rautatieonnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinta. Pykälässä Ratahallintokeskukselle säädetty tehtävät siirrettäisiin Liikennevirastolle ja vastaavasti Rautatievirastolle säädetty tehtävät Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimissä.

51 §. Säätelyelin. Rautatievirastolle sääntelyelimenä kuuluvat tehtävät siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälän 2 momentissa Ratahallintokeskukselle säädetty velvollisuus tietojen antamiseen siirrettäisiin Liikennevirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisen nimissä.

52 §. Erimielisyyksien ratkaiseminen Liikenteen turvallisuusvirastossa. Pykälässä Rautatievirastolle säädetty tehtävät erimielisyyksien ratkaisemisessa siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä ja sen otsikossa tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisen nimessä.

53 §. Radanpitoon liittyvä liikenne. Pykälän 2 momentin viittaus Ratahallintokeskuksen muutettaisiin viittaukseksi Liikennevirastoon.

55 §. Liikennöintilupa. Museoliikennettä ja radanpitoon liittyvää liikennettä varten myönnettävä liikennöintilupa otettiin rautatielain uudistamisen yhteydessä vuonna 2006 käyttöön toimilupaa kevyempänä menettelyinä. Liikennöintilupa ei perustu välittömästi yhteisön lainsäädännön vaatimuksiin. Koska sanotuilta toiminnanharjoittajilta vaadittaisiin esityksen mukaan 31 §:ssä tarkoitettu turvallisuustodistus, esitetään liikennöintiluvasta luovuttavaksi ja sitä koskeva pykälä kumottavaksi.

56 §. Yksityisraiteiden liityntä valtion rataverkkoon. Pykälässä tarkoitettua yksityisraideliityntäluvan myöntäisi Ratahallintokeskuksen asemesta Liikennevirasto, joka myös tekisi sopimuksen liittymän käyttöönotosta ja ylläpidosta. Pykälässä tehtäisiin vastaava muutos viranomaisen nimessä.

58 §. Velvollisuus koulutuspalvelujen tarjoamiseen. Pykälän 1 momentissa olevaa viittausta rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annettuun lakiin muutettaisiin, koska laki kumotaan uudella tämän lain kanssa samanaikaisesti voimaan tulevalla lailla.

59 §. Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma. Pykälässä Ratahallintokeskukselle säädetty tehtävät siirrettäisiin Liikennevirastolle, minkä vuoksi pykälässä tehtäisiin vastaavat viranomaisen nimen muutokset.

60 §. Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset. Pykälän 1 momentissa Rautatievirastolle säädetty tehtävät siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle, minkä vuoksi momentissa tehtäisiin vastaavat viranomaisen nimen muutokset.

61 §. Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin. Pykälän 1 momentissa Rauta-

tievirastolle ja Ratahallintokeskukselle säädetty varautumisvelvollisuus koskisi Liikenteen turvallisuusvirastoa ja Liikennevirastoa. Momentissa tehtäisiin vastaava muutos viranomaisen nimessä.

62 §. *Viranomaisen tiedonsaantioikeus raitamaksun määräämistä tilastointia ja tutkimusta varten.* Pykälässä Ratahallintokeskukselle säädetty oikeus tietojen saantiin siirrettäisiin Liikennevirastolle. Vastaavasti Rautatievirastolle säädetty oikeus tietojen saantiin siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimessä.

64 §. *Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka.* Pykälässä Rautatievirastolle ja Ratahallintokeskukselle säädetty oikeus asettaa uhkasakko, teettämishukka tai keskeyttämishukka siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Liikennevirastolle. Pykälässä tehtäisiin vastaavat muutokset viranomaisten nimissä.

65 §. *Oikaisuvaatimus.* Pykälässä tarkoitettu viranomainen, jolta asianosainen saa hakea oikaisua, olisi Liikenteen turvallisuusvirasto Rautatieviraston asemesta. Pykälässä tehtäisiin vastaava muutos viranomaisen nimessä.

66 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän viittaukset Rautatievirastoon ja Ratahallintokeskukseen muutettaisiin viittauksiksi Liikenteen turvallisuusvirastoon ja Liikennevirastoon.

67 §. *Lain suhde kilpailulainsäädäntöön.* Pykälän 1 momentissa Rautatievirastolle säädetty toimivalta ja tehtävät siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle. Momentissa tehtäisiin vastaava muutos viranomaisen nimessä.

68 §. *Rangaistussäännökset.* Lain 55 §:n kumoamisen vuoksi esitetään myös 68 §:n 2 momentin 3 kohta kumottavaksi.

2 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annettavan uuden lain kanssa ja liikennehallinnon virastouudistuksen toteuttamisen yhteydessä 1 päivänä tammikuuta 2010.

Siirtymäsäännösten mukaan Rautatieviraston 31 §:n nojalla myöntämät turvallisuustodistukset olisivat voimassa siihen saakka kuin ne on myönnetty.

Rautatieviraston rautatielain 55 §:n nojalla myöntämät liikennöintiluvat olisivat samoin voimassa siihen saakka kuin ne on myönnetty. Lain 31 §:n muutoksella vaadittaisiin liikennöintiluvan haltijoilta turvallisuustodistusta. Ne voisivat hakea turvallisuustodistusta jo ennen kuin liikennöintiluvan voimassaoloaika päättyy. Siinä tapauksessa liikennöintiluvan voimassaolo päättyisi samalla, kun hakijalle olisi myönnetty turvallisuustodistus.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitykseen ei sisälly uusia valtuutuslainsäädäntöä tai muitakaan perustuslain kannalta huomioon otettavia säännöksiä. Ehdotusta valmisteltaessa on edellä esitetyn perusteiden katsottu, että laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä kesäkuuta 2006 annetun rautatielain (555/2006) 34 §, 55 § ja 68 §:n 2 momentin 3 kohta,

muutetaan 2 §:n 2 ja 7 kohta, 4 §, 6 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta, 13 §, 14 §:n 2 momentti, 14 a ja 15 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 18–21 §, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24—26 §, 27 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 28 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 29 §, 30 §:n 1—3 momentti, 31—33 §, 35 §, 35 a §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n 2 ja 4 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti, 38—40 §, 41 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 42 §:n 5 momentti, 46–49 §, 50 §:n 2–4 momentti, 51 ja 52 §, 53 §:n 2 momentti, 56 §, 58 §:n 1 momentti, 59 §, 60 §:n 1 momentti, 61 §:n 1 momentti, 62 ja 64 §, 65 §:n 1 ja 3 momentti, 66 § ja 67 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 a §, 35 a §:n 1 ja 2 momentti, 39 § ja 50 §:n 4 momentti laissa 530/2009, 25 ja 35 § osaksi mainitussa laissa 530/2009 sekä 26 § ja 28 §:n 5 momentti laissa 1204/2007, ja

lisätään 18 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *rataverkolla* Liikenneviraston hallinnassa olevaa valtion rataverkkoa;

7) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Liikenneviraston hallinnoimaa raidetta, jolla on liittynyt rataverkkoon;

4 §

Verkkoselostus

Liikennevirasto julkaisee aikataulukausittain ratakapasiteetin hakijoita varten verk-

koselostuksessa tiedot niistä tämän lain säännöksistä tai lain nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä, jotka koskevat:

- 1) oikeutta rataverkolle pääsyyn;
- 2) ratamaksujen määräytymisperusteita;
- 3) ratakapasiteetin hakemista ja siihen liittyviä määräaikoja;
- 4) rautateiden liikkuvaa kalustoa koskevia vaatimuksia ja hyväksyntää; sekä
- 5) muita rautatieliikenteen harjoittamista ja sen aloittamisen edellytyksiä koskevia seikkoja.

Liikennevirasto julkaisee verkkoselostuksessa tiedot rataverkon laadusta ja laajuudesta sekä antaa tarkemmat tiedot 13 §:ssä tarkoitettua rataverkon vähimmäiskäyttöpalvelujen sekä rataverkon käyttömahdollisuuksien ja raideyhteyksien yksityiskohdista ja saatavuudesta. Verkkoselostuksessa julkaistaan

myös ne määräykset, jotka Liikennevirasto antaa:

- 1) erikoistuneesta ratakapasiteetista 19 §:n 1 momentin nojalla;
- 2) ylikuormitetun ratakapasiteetin etusija-järjestyksistä 19 §:n 2 momentin nojalla; sekä
- 3) rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä 24 §:n 2 momentin nojalla.

Liikenneviraston on kuultava verkkoselostusta laatiessaan Suomeen sijoittautuneita ratakapasiteetin hakijoita ja muita Suomen rataverkolle pyrkiviä ratakapasiteetin hakijoita. Liikenneviraston on julkaistava verkkoselostus määräyskokoelmassaan viimeistään neljä kuukautta ennen ratakapasiteettia koskevien hakemusten jättämiseksi valtioneuvoston asetuksella säädetyn määräajan päättymistä. Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot muuttuvat verkkoselostuksen voimassaoloaikana, Liikenneviraston on julkaistava muuttuneet tiedot määräyskokoelmassaan.

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Ministeriö myöntää toimiluvan Suomeen sijoittautuneelle hakijalle rautatieliikenteen harjoittamiseen, jos:

- 2) hakijalla on Liikenteen turvallisuusviraston antama tai hyväksymä 31 §:ssä tarkoitettu turvallisuustodistus tai se antaa toiminnastaan vastaavan selvityksen;

12 §

Rautatieliikenteen harjoittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen

Toimiluvan haltijalla on oikeus rautatieliikenteen harjoittamisen aloittamiseen edellyttäen, että:

- 1) toimiluvan haltijalla on 31 §:n mukainen Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä tai hyväksymä turvallisuustodistus, joka kattaa kaikki ne rautatiereitit, joilla liikennettä aiotaan harjoittaa;

- 3) toimiluvan haltija on tehnyt Liikenneviraston kanssa 25 §:ssä tarkoitetun rataverkon käyttösopimuksen;

13 §

Liikenneviraston rautatieliikenteen harjoittajille tarjoamat palvelut

Liikenneviraston on tarjottava rautatieliikenteen harjoittajille tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin rataverkon vähimmäiskäyttöpalveluja ja rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia raideyhteyksiä palveluihin pääsemiseksi noudattaen, mitä rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/14/EY, jäljempänä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivi, liitteessä II säädetään. Näistä palveluista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tieto palvelujen yksityiskohdista ja saatavuudesta ja käytävissä olevista raideyhteyksistä on sisällytettävä verkkoselostukseen.

Liikennevirasto voi tarjota rautatieliikenteen harjoittajille rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia palveluja, rataverkon käytön lisäpalveluja ja oheispalveluja sekä sopia näistä palveluista ja muista hyödykkeistä. Tarkemmat säännökset rataverkon käytön lisäpalveluista ja oheispalveluista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tieto tarjottavista palveluista ja muista hyödykkeistä sekä niiden yksityiskohdista ja saatavuudesta on sisällytettävä verkkoselostukseen. Liikenneviraston on tarjottava tässä momentissa tarkoitettuja palveluja ja muita hyödykkeitä verkkoselostuksesta julkaistujen tietojen mukaisesti kaikille rautatieliikenteen harjoittajille rautatiereittikohtaisesti yhtäläisin ja tasapuolisin ehdoin.

14 §

Ratamaksu

Liikenneviraston on perittävä ratamaksun perusmaksua rautatieliikenteen harjoittajilta tasapuolisesti ja syrjimättömin ehdoin 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista momentissa tarkoitetuista hyödykkeistä niiden käytön mukaisesti noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin II luvussa säädetään. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista hyödykkeistä perittävän ratamaksun perusmaksun tulee perustua aina niihin radanpidon kustannuksiin, joita rautatieliikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle.

14 a §

Suorituskannustinjärjestelmä

Rataverkon tehokkaan käytön ja rautatieliikenteen täsmällisyyden edistämiseksi sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämiseksi rautatieliikenteen harjoittajia ja Liikennevirastoa kannustetaan rajoittamaan niiden toiminnasta aiheutuvia häiriöitä ja parantamaan rataverkon käytön tehokkuutta tässä pykälässä tarkoitettulla suorituskannustinjärjestelmällä. Järjestelmän on oltava tasapuolinen, syrjimätön ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Rautatieliikenteen harjoittajan on maksettava Liikennevirastolle korvaus, jos rautatieliikenteen harjoittajan harjoittama liikenne poikkeaa rautatieliikenteen harjoittajasta johtuvasta syystä oleellisesti sille myönnetystä ratakapasiteetista ja tästä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän toimivuudelle. Liikenneviraston on maksettava rautatieliikenteen harjoittajalle korvaus, jos rataverkon käytettävyyttä poikkeaa virastosta johtuvista liikenteen häiriöistä oleellisesti rautatieliikenteen harjoittajalle myönnetystä ratakapasiteetista ja siitä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän

toimivuudelle. Korvausten perusteista ja korvauksista sovitaan 25 §:ssä tarkoitettussa rataverkon käyttösopimuksessa.

15 §

Ratamaksun periminen

Liikennevirasto päättää ratamaksun perusmaksun maksuunpanosta ja perii maksut kalenterikuukausittain rautatieliikenteen harjoittajilta. Liikenneviraston maksuunpanemat ratamaksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

16 §

Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rautatieyritysten ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät saavat käyttää rataverkon liikennepaikkoja harjoittamaansa liikennettä varten 25 §:ssä tarkoitettujen rataverkon käyttösopimuksen mukaisin ehdoin. Myös muu yritys tai yhteisö saa käyttää rataverkon yksittäistä liikennepaikkaa rautatieliikenteeseen edellyttäen, että liikennöinti palvelee liikennepaikkaan liitettyä yksityisraidetta ja että liikennöinnistä on sovittu Liikenneviraston kanssa.

17 §

Puitesopimus ja sen julkisuus

Liikennevirasto voi tehdä ratakapasiteetin hakijan kanssa ratakapasiteetin käytöstä puitesopimuksen, jonka tarkoituksena on määrittää hakijan tarvitseman ratakapasiteetin ominaispiirteet. Puitesopimus ei kuitenkaan oikeuta ratakapasiteetin hakijaa saamaan sopimuksen mukaista ratakapasiteettia. Liikenneviraston tulee myöntää myös puitesopimuksen mukainen ratakapasiteetti hakemuksesta

tämän luvun mukaisessa menettelyssä ja tässä luvussa säädetyn perusteiden. Puitesopimus ei muutoinkaan rajoita tämän luvun muiden säännösten soveltamista muihin ratakapasiteetin hakijoihin.

Puitesopimus on tehtävä enintään viideksi vuodeksi. Liikennevirasto voi erityisestä syystä tehdä pitempiaikaisia puitesopimuksia. Viittä vuotta pitempien sopimusten tekemisen perusteena voivat kuitenkin olla vain sopijapuolen kuljetusliiketoimintaan liittyvät sopimukset, erityisinvestoinnit tai erityiset liiketoimintariskit sekä erityisen painavat syyt, jotka perustuvat sopijapuolen laajoihin ja pitkäaikaisiin investointeihin ja tällaisiin toimiin sisältyviin sopimussitoumuksiin.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on kuitenkin oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä puitesopimuksia koskevista neuvotteluista, sopimusten tekemisestä ja niiden perusteista sekä puitesopimusten ehdoista, jos tietojen saaminen on viraston tehtävien kannalta välttämätöntä.

18 §

Ratakapasiteetin hakeminen

Ratakapasiteettia on haettava Liikennevirastolta kutakin aikataulukautta varten valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävässä määräajassa. Uutta ratakapasiteettia tai ratakapasiteetin muutosta voidaan hakea säännöllistä liikennettä varten myös ratakapasiteetin jakamista koskevan päätöksen antamisen jälkeen aikataulukauden aikana.

Tarkemmat säännökset ratakapasiteetin hakemisesta ja hakuajoista sekä rautatieliikenteen aikataulukaudesta, muutosajankohdista aikataulukauden aikana ja niihin liittyvistä määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin liitteessä III säädetään. Liikennevirasto voi antaa tarkemmat määräykset ratakapasiteettihakemuksesta.

Rautatieyrittäjä ja rautatieyrittäjien kansainvälinen yhteenliittymä voivat hakea Liikennevirastolta ratakapasiteettia myös sellaista Euroopan talousalueen kansainvälistä rauta-

tiereittiä varten, josta vain osa kuuluu tässä laissa tarkoitettuun rataverkkoon.

Jos hakija hakee ratakapasiteettia direktiivin 91/440/ETY 3 artiklassa tarkoitettua kansainvälisen henkilöliikennepalvelun harjoittamiseksi, sen on ilmoitettava hakemuksesta asianomaisille Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden rataverkon haltijoille ja sääntelyelimille sekä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

19 §

Ratakapasiteettihakemusten etusijajärjestykset

Jos muulle liikenteelle on osoitettavissa riittävästi vaihtoehtoisia rautatiereittejä, voidaan tietty rautatiereitti tai sen osa osoittaa Liikenneviraston antamalla määräyksellä erikoistuneeksi ratakapasiteetiksi noudattaen, mitä siitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin 24 artiklassa säädetään. Erikoistuneen ratakapasiteetin rautatiereitillä tai sen osalla ratakapasiteetin etusija on liikenteellä, jota varten ratakapasiteetti on erikoistunut.

Jos haetun ratakapasiteetin yhteensovittaminen ei ole 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla mahdollista, Liikenneviraston on päätöksellään tällöin todettava rautatiereitti tai sen osa tältä osin ylikuormitetuksi ratakapasiteetiksi. Ratakapasiteetti voidaan todeta ylikuormitetuksi myös, jos ratakapasiteetin ylikuormittuminen on aikataulukauden aikana ilmeistä. Liikennevirasto voi antaa tarkemmat määräykset rautatiereitin etusijajärjestyksistä, joiden mukaisesti määrätty liikennetyyppi voi saada etusijan ylikuormittuneen ratakapasiteetin jakamisessa.

20 §

Yksittäistä etusijajärjestystä koskeva päätös

Jos samaa ratakapasiteettia on hakenut useampi hakija tai haettu ratakapasiteetti vaikuttaa toisen hakijan hakemaan ratakapasiteettiin, Liikenneviraston on ensisijaisesti pyrittävä sovitteluun ratakapasiteetin hakemista koskeva asia hakijoiden kesken. Liikennevirasto voi tällöin tarjota hakijalle sellaista

ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa ratakapasiteettihakemusten yhteensovittamismenettelyssä ei saada hakijoiden kesken sovintoa, Liikennevirasto voi aikatauluehdotuksen laatimista varten ratkaista yksittäistapausta koskevan etusijajärjestyksen tässä luvussa säädettyin perustein. Liikenneviraston on ratkaistava etusijajärjestys kymmenen päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettun sovittelun päättymisestä.

Ylikuormitetun ratakapasiteetin osalta Liikennevirasto voi etusijajärjestyksestä koskevalla päätöksellään poiketa tämän luvun mukaisesta etusijajärjestyksestä sellaisen hakijan eduksi, joka harjoittaa kansainvälistä liikennettä tai jonka harjoittama liikenne ylläpitää tai parantaa rautatiekuljetusjärjestelmän tai joukkoliikenteen toimivuutta muutoin taikka jonka hakemuksen hylkääminen aiheuttaa hakijalle tai sen asiakkaan liiketoiminnalle kohtuutonta haittaa.

21 §

Aikatauluehdotuksen laadinta ja asianosaisten kuuleminen

Liikenneviraston on laadittava hakemusten perusteella aikatauluehdotus seuraavaa aikataulukautta varten neljän kuukauden kuluessa ratakapasiteetin hakuajan päättymisestä. Aikatauluehdotukseen voidaan sisällyttää tiedot hakijalle myönnettäväksi ehdotettavasta ratakapasiteetista ainoastaan siinä laajuudessa ja sellaisin rajoituksin kuin mitä ratakapasiteetin käyttö liikenteenohjauksen toteuttamiseksi edellyttää.

Aikatauluehdotuksen tulee perustua ensisijaisesti haetun ratakapasiteetin myöntämiseen edellyttäen, että ratakapasiteetin mukaisilla aikatauluilla voidaan harjoittaa rautatieliikennettä teknisten vaatimusten ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Liikennevirasto voi kuitenkin tarjota ratakapasiteetin jaon parantamiseksi hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista. Ratakapasiteetti voidaan jättää myös jakamatta, jos aikataulukautta varten tarvitaan varakapasiteettia rautatieliikenteen etusijajärjestyksen vuoksi.

Liikenneviraston on toimitettava aikatauluehdotus tiedoksi ratakapasiteetin hakijoille viimeistään 1 momentissa tarkoitettuun määräaikaan mennessä ja varattava hakijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kuulemisaika on 30 päivää aikatauluehdotuksen tiedoksiannosta. Tavaraliikenteen rautatiekuljetuspalveluita hankkivilla asiakkailla ja rautatiekuljetuspalveluiden ostajia edustavilla yhteisöillä on oikeus antaa lausunto aikatauluehdotuksesta 30 päivän kuulemisaikana, joka alkaa kulua näiden asianosaisten osalta Liikenneviraston määräyskokoelmassa julkaistavasta aikatauluehdotuksen valmistumista koskevasta ilmoituksesta.

22 §

Ratakapasiteetin jakaminen

Liikenneviraston on päätettävä aikatauluehdotuksen ja 21 §:n 3 momentin mukaisen kuulemisen perusteella ratakapasiteetin jakamisesta tasapuolisin ja syrjimättömin perustein. Liikenneviraston on tällöin otettava erityisesti huomioon henkilö- ja tavaraliikenteen sekä radanpidon tarpeet samoin kuin ratakaverkon tehokas käyttö. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös erikoistuneen ja ylikuormittuneen ratakapasiteetin mukaan määräytyvät etusijajärjestykset, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

23 §

Kiireellinen ratakapasiteetti

Ratakapasiteetin hakija ja museoliikennettä harjoittava yhteisö voivat hakea Liikennevirastolta kiireellistä ratakapasiteettia, jos hakija tarvitsee viipymättä ratakapasiteettia tilapäisesti yhtä tai useampaa rautatiereittiä varten. Tässä pykälässä tarkoitettua ratakapasiteettia voidaan hakea Liikennevirastolta valtioneuvoston asetuksella säädettävässä määräajassa. Liikenneviraston on tällöin annettava päätös hakemukseen viiden työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Liikenneviraston on myönnettävä haettu ratakapasiteetti, jos hakemuksessa tarkoitettuun käyttöön on osoitettavissa riittävästi rataka-

pasiteettia. Jollei 22 §:n 1 momentista muuta johdu, ratakapasiteetti on myönnettävä sitä ensin hakeneelle.

24 §

Ratakapasiteetin käyttö ja peruuttaminen

Ratakapasiteetin hakija ei saa luovuttaa myönnettyä ratakapasiteettia toiselle. Jos rautatieyritys käyttää myönnettyä ratakapasiteettia tämän momentin vastaisesti, Liikenneviraston on tältä osin peruutettava hakijalle myönnetty ratakapasiteetti.

Liikennevirasto antaa tarkemmat määräykset rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä. Liikennevirasto voi peruuttaa hakijalle myönnetyn ratakapasiteetin tai osan siitä, jos hakija on käyttänyt ratakapasiteettia vähintään 30 päivän aikana vähemmän kuin rautatiereitin tai sen osan mukainen kynnysmäärä edellyttää.

Ratakapasiteettia ei saa kuitenkaan peruuttaa, jos käyttämättä jättäminen on johtunut hakijasta tai ratakapasiteettia käyttävästä rautatieyrityksestä riippumattomista muista kuin taloudellisista syistä. Liikennevirasto voi peruuttaa ratakapasiteetin aina siltä ajalta, jolloin rautatieyrityksellä ei ole turvallisuustodistusta rautatieliikenteen harjoittamista varten.

Liikennevirasto voi poistaa ratakapasiteetin käytöstä kokonaan tai osittain sellaisella rautatiereitillä, joka on rataverkon teknisestä viasta taikka onnettomuudesta tai vauriotahtumasta johtuvasta syystä tilapäisesti poissa käytöstä. Liikenneviraston on tällöin mahdollisuuksien mukaan tarjottava vaihtoehtoisia rautatiereittejä ratakapasiteetin haltijalle. Liikennevirasto ei ole kuitenkaan velvollinen korvaamaan ratakapasiteetin haltijalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, jollei 25 §:n nojalla ole muuta sovittu.

25 §

Rataverkon käyttösopimus

Liikenneviraston on tehtävä rautatieliikenteen harjoittajan kanssa rataverkon käyt-

töä koskeva sopimus, jossa on sovittava 13 §:ssä tarkoitettujen Liikenneviraston tarjoamien palvelujen käytöstä ja muista rautatieliikenteen harjoittamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä sekä 14 a §:ssä tarkoitetuista korvauksista ja niiden perusteista.

Liikenneviraston on tehtävä käyttösopimus jokaisen rautatieliikenteen harjoittajan kanssa tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin. Sopimuksella on edistettävä rataverkon tehokasta käyttöä ja rautatieliikenteen täsmällisyyttä sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämistä. Sopimus tehdään kutakin aikataulukautta varten ottaen huomioon aikataulukaudelle myönnetty ratakapasiteetti. Sopimusta voidaan muuttaa, jos aikataulukauden aikana tehdyt ratakapasiteetin jakamista koskevat päätökset tai muut sopimukseen vaikuttavat seikat sitä edellyttävät.

Liikennevirasto ei saa tehdä käyttösopimusta ennen kuin rautatieliikenteen harjoittaja täyttää 12 §:ssä säädetyt edellytykset rautatieliikenteen aloittamiselle.

26 §

Liikenteenohjaus

Liikennevirasto vastaa rataverkon liikenteenohjauksesta.

Liikennevirasto huolehtii liikenteenohjauspalvelun tasapuolisuudesta ja järjestää liikenteenohjauspalvelun valtakunnallisen valvonnan ja koordinaation. Muut liikenteenohjauspalvelut Liikennevirasto järjestää itse tai hankkii julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Liikennevirasto voi myös sopia yksityisraiteen haltijan kanssa liikenteenohjauksen järjestämisestä yksityisraiteella tai jollakin sen osalla.

27 §

Rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden perusteet

Liikennevirasto, rautatieliikenteen harjoittaja ja radanpidon töitä tekevä yritys vastaa-

vat toiminnassaan rautatiejärjestelmän turvallisesta käytöstä ja siihen liittyvien riskien hallinnasta. Liikennevirastolla ja rautatieyrityksellä on oltava turvallisuuden takaava organisaatio ja 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Rautatiejärjestelmän vähimmäisturvallisuustaso määritellään rautatieturvallisuudirektiivin 7 artiklassa tarkoitetuissa yhteisissä turvallisuustavoitteissa. Liikenteen turvallisuusviraston on tarvittaessa muutettava rautatieturvallisuutta koskevat määräyksensä siten, että yhteiset turvallisuustavoitteet voidaan saavuttaa.

Rautatiejärjestelmässä käytettävien osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden on oltava olennaisten vaatimusten ja niitä täydentävien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien tai Liikenteen turvallisuusviraston antamien määräysten mukaisia. Näitä vaatimuksia on noudatettava osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän suunnittelussa, valmistuksessa, markkinoille saattamisessa, käyttöönotossa, parantamisessa, uudistamisessa ja käytössä. Olennaisista vaatimuksista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarkemmat määräykset:

- 1) rataverkolla tapahtuvasta liikennöinnistä;
- 2) radanpidosta, ratalaitteista ja ratarakenteista;
- 3) liikkuvasta kalustosta ja sen käyttämisestä liikenteeseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta Suomessa. Liikenneturvallisuustehtäviä rataverkolla

hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta on kuitenkin voimassa, mitä niistä muutoin säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisen painavasta syystä myöntää luvan poiketa 2 momentin nojalla antamista määräyksistä, jos rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden varmistamiseksi.

29 §

Turvallisuustavoitteiden saavuttamisen seuranta

Liikenteen turvallisuusvirasto seuraa yhteisten turvallisuustavoitteiden saavuttamista ja rautatieturvallisuuden kehittymistä. Se esittää vuosikertomuksessaan rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä I luetellut turvallisuusindikaattorit. Virasto julkaisee vuosikertomuksen edellisen vuoden toiminnasta ja toimittaa sen 30 päivään syyskuuta mennessä ministeriölle ja Euroopan rautatievirastolle.

Liikenneviraston ja rautatieyritysten on laadittava vuosittain turvallisuuskertomus, joka sisältää tiedot edellisen vuoden turvallisuustavoitteiden saavuttamisesta. Kertomus on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle 30 päivään kesäkuuta mennessä.

Tarkempia säännöksiä yhteisistä turvallisuusindikaattoreista, Liikenteen turvallisuusviraston vuosikertomuksesta ja Liikenneviraston ja rautatieyrityksen turvallisuuskertomuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä

Rautatieyrityksellä, muilla 31 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla toiminnanharjoittajilla ja Liikennevirastolla on oltava rautatieturvallisuutta koskevien säännösten ja määräysten mukainen turvallisuusjohtamisjärjestelmä, joka täyttää rautatieturvallisuudirektiivin

liitteessä III turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta.

Rautatieyrityksen ja muiden 31 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajien turvallisuusjohtamisjärjestelmää laadittaessa on otettava huomioon niiden harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus. Liikenneviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on otettava huomioon rautatieyritysten toiminnan vaikutukset rataverkkoon sekä huolehdittava siitä, että kaikki rautatieyritykset voivat toimia yhteentoimivuuden teknisten eritelmiin ja kansallisten turvallisuusmääräysten sekä turvallisuustodistuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Rautatieyrityksen ja Liikenneviraston on ilmoitettava välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle turvallisuusjohtamisjärjestelmään tehdyistä merkittävistä muutoksista.

Rautatieyrityksen toimitusjohtaja tai muu liikkeenjohtamisesta vastaava henkilö, muun toiminnanharjoittajan toiminnasta vastaava henkilö ja Liikenneviraston rautatietoimialasta vastaava johtaja vastaavat turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöön ottamisesta ja ylläpitämisestä johtamassaan organisaatioissa.

31 §

Turvallisuustodistus

Rautatieyrityksellä on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten turvallisuustodistus, joka koostuu A- ja B-osasta. Museoliikenteen harjoittajalla ja sellaisella radanpitoa harjoittavalla yrityksellä, jonka harjoittamaan radanpitoon liittyy liikennöintiä rataverkolla, on myös oltava turvallisuustodistus.

Rautatieyrityksen, museoliikenteen harjoittajan tai 1 momentissa tarkoitettujen radanpitoa harjoittavan yrityksen, jonka tarkoituksena on aloittaa rautatieliikenteen tai radanpidon harjoittaminen Suomessa, on haettava turvallisuustodistuksen A- ja B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakijan, jolla on muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnetty voimassa olevan tur-

vallisuustodistuksen A-osa, on haettava turvallisuustodistuksen B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin se voi aloittaa rautatieliikenteen tai radanpidon harjoittamisen Suomessa. Turvallisuustodistuksen hakijan on liitettävä hakemukseen selvitykset turvallisuustodistuksen edellytysten täyttymisestä ja yksilöitävä, koskeeko hakemus koko rataverkkoa vai sen osaa. Lisäksi hakijan on ilmoitettava hakemuksessaan, koskeeko hakemus henkilö- vai tavaraliikennettä vai molempia. Hakijan on viraston pyynnöstä toimitettava viipymättä asian ratkaisemiseksi tarpeelliset lisätiedot.

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä hakijalle turvallisuustodistuksen A-osa, jos hakijalla on 30 §:n mukainen turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä hakijalle turvallisuustodistuksen B-osa, jos:

1) hakija osoittaa täyttävänsä ne rataverkon käyttöä koskevat säännöt ja määräykset, jotka koskevat sitä verkon osaa, jossa se aikoo harjoittaa liikennettä tai liikennöidä, ja hakija osoittaa voivansa varmistaa säännösten ja määräysten noudattamisen,

2) hakija osoittaa, että sen henkilöstöryhmät ja sen käyttämän alihankkijan henkilöstöryhmät ovat asianomaisten määräysten mukaisesti tehtävänsä koulutettuja ja päteviä;

3) hakija osoittaa, että sen käyttämä liikkuva kalusto on asianomaisten määräysten mukainen ja kaluston huolto ja kunnossapito on järjestetty asianmukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy turvallisuustodistuksen A-osalla turvallisuustodistuksen haltijan turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja turvallisuustodistuksen B-osalla ne turvallisuustodistuksen haltijan asiakirjat ja järjestelyt, jotka liittyvät 4 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymiseen. Virasto voi sisällyttää turvallisuustodistukseen rautatieliikenteen turvallisuutta koskevia ehtoja, joilla varmistetaan rautatiejärjestelmän turvallisuus hakijan harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää turvallisuustodistuksen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Virasto voi tarkistaa turvallisuustodistuksen tai sen osan, jos rautatiejär-

jestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä tai määräyksiä muutetaan olennaisesti. Jos turvallisuustodistuksen haltijan harjoittaman toiminnan luonne tai laajuus muuttuu oleellisesti, sen tulee hakea turvallisuustodistuksen hyväksymistä uudelleen siltä osin, kuin muutos vaikuttaa turvallisuustodistuksen edellytyksiin.

32 §

Liikenneviraston turvallisuuslupa

Liikennevirastolla on oltava valtion rataverkon suunnittelua, rakentamista ja kunnossapidämistä varten Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä turvallisuuslupa. Liikenteen turvallisuusviraston on tässä pykälässä säädetyin edellytyksin myönnettävä Liikennevirastolle turvallisuuslupa enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää turvallisuusluvan, jos Liikennevirasto osoittaa turvallisuusjohtamisjärjestelmällään ja muilla järjestelyillä voivansa varmistaa rataverkon turvallisen suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon. Lisäksi Liikennevirastolla on oltava palveluksessaan asiantunteva ja pätevä turvallisuudesta vastaava johto ja muu henkilöstö.

Liikenneviraston on turvallisuusluvan myöntämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tiedot:

1) turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sen muista sisäisistä turvallisuusjärjestelyistä, joilla varmistetaan valtion rataverkon turvallinen suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito sekä rataverkon hallinnointia koskevien säännösten ja määräysten noudattaminen;

2) turvallisuudesta vastaavan johdon ja henkilöstön pätevydestä ja ammatillisesta koulutuksesta.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy myöntämällään turvallisuusluvalla tai erillisellä päätöksellä Liikenneviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja ne Liikenneviraston sisäiset ja muut ohjeet, jotka koskevat rataverkon turvallisen suunnittelun, kunnossapidon ja rataverkon käytön kannalta välttämättömiä erityisvaatimuksia.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarkistaa Liikenneviraston turvallisuusluvan, jos rautatiejärjestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä ja määräyksiä muutetaan olennaisesti.

33 §

Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava turvallisuustodistuksen ja -luvan myöntämistä tai hyväksymistä koskeva hakemus neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut sille kaikki hakemuksen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot. Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskeva päätös on kuitenkin aina tehtävä 12 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Rautatieyrityksen on ilmoitettava välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle turvallisuustodistukseen vaikuttavista muutoksista ja kun se ottaa palvelukseensa uusia turvallisuustehtäviä hoitavia henkilöstöryhmiä tai ottaa käyttöönsä uutta liikkuvaa kalustoa. Liikenneviraston on ilmoitettava välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle rataverkon tai sillä olevien laitteiden tai kunnossapidon tai sitä koskevien menettelyjen oleellisista muutoksista sekä muista turvallisuuslupaan vaikuttavista merkittävistä muutoksista.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan muuttaa rautatieyrityksen turvallisuustodistusta ja Liikennevirastoa kuultuaan Liikenneviraston turvallisuuslupaa, jos turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämisen edellytykset ovat muuttuneet.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi rautatieyrityksen turvallisuustodistuksen ja Liikennevirastoa kuultuaan Liikenneviraston turvallisuusluvan tai muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen hyväksynnän, jos todistuksen- tai luvan haltija ei enää täytä turvallisuustodistuksen tai -luvan saamisen

edellytyksiä tai toimii vakavasti vastoin sille säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia.

35 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Rautatiejärjestelmässä käytettävän rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön ottamiseen on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä veloitteesta muuta johdu. Tämän pykälän säännökset rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvasta koskevat myös yksityisraiteilla käytettäviä rakenteellisia osajärjestelmiä.

Liikenteen turvallisuusviraston on myöntävä käyttöönottolupa sellaiselle rakenteelliselle osajärjestelmälle, joka täyttää yhteentoimivuuden teknisen eritelmän vaatimukset. Lisäksi osajärjestelmän on täytettävä Liikenteen turvallisuusviraston 28 §:n nojalla antamien määräysten vaatimukset, jos ne koskevat asianomaista osajärjestelmää. Liikenteen turvallisuusvirasto voi hyväksyä rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön otettavaksi myös turvallisuusjohtamisjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä.

Osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Virasto päättää suunnitelman perusteella, ovatko työt niin merkityksellisiä, että uusi käyttöönottolupa on tarpeen. Jos uusi käyttöönottolupa tarvitaan, virasto päättää, miten laajasti yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä on sovellettava hankkeeseen.

Käyttöönottolupa voidaan myöntää toistaiseksi, tai se voidaan myöntää määräaikaisena, jos osajärjestelmää koskevat selvitykset ovat teknisistä tai muista vastaavista syistä saatavissa osittain vasta määräajan jälkeen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Käyttöönottoluvan ehdot eivät saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä ei enää täytä sille asetettuja vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, Liikenteen turvallisuusviraston on kehoitettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa. Jos luvanhaltija ei ole korjannut virhettä tai laiminlyöntiä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi.

35 a §

Rakentamisaikainen käyttö lupa

Jos muuta kuin liikkuva kalusto -osajärjestelmää aiotaan käyttää rautatiejärjestelmässä ennen 35 §:ssä säädetyn käyttöönottoluvan myöntämistä, sille on haettava rakentamisaikainen käyttö lupa Liikenteen turvallisuusvirastolta. Virasto voi myöntää luvan, kun kysymys on vaiheittain valmistuvasta uudistamis- tai parantamishankkeesta ja osajärjestelmän käyttö on tarpeen riittävien liikenneyhteyksien turvaamiseksi, eikä rautatiejärjestelmän turvallisuutta vaaranneta. Rakentamisaikaisen käyttö luvan edellytysten arvioimiseksi hakijan on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle kuvaus liikennetarpeesta, suunnitelluista töistä sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä.

Rakentamisaikainen käyttö lupa voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää lupaan ehtoja tai rajoituksia, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Jos turvallisuuteen, yhteentoimivuuteen tai luvan edellytyksiin vaikuttavissa seikoissa tapahtuu luvan voimaolon aikana muutoksia, asiasta on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle sen arvioimiseksi, onko luvan ehtoja tai rajoituksia muutettava. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tällöin vaatia uuden luvan hakemista asettamassaan kohtuullisessa määräajassa.

36 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupaa ja yhteentoimivuuden osatekijän hyväksyntää koskevat erinäiset säännökset

Rakenteellisella osajärjestelmällä, jolle on myönnetty käyttöönottolupa muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, on oltava Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä käyttöönottolupa ennen sen ottamista käyttöön.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää yhteentoimivuuden osatekijälle tyypikohtaisen hyväksynnän, jos osatekijä täyttää 28 §:n nojalla säädetyt tai määrätyt vaatimukset, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu.

37 §

Liikkuvan kaluston rekisteri

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää rautatiejärjestelmän turvallisuuden edistämiseksi ja liikkuvan kaluston yksilöimiseksi rekisteriä, jonka avulla valvotaan liikkuvan kaluston kelpoisuutta ja liikenneturvallisuutta. Liikkuva kalusto rekisteröidään Liikenteen turvallisuusviraston ylläpitämään rekisteriin, jos liikkuva kalusto on saanut käyttöönottoluvan Suomessa. Rekisteriin merkitään myös sellainen valtion rataverkolla käytettävä liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, sekä yksityisraiteilla käytettävä liikkuva kalusto.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi rekisteröidä liikkuvan kaluston hakemuksesta myös määräajaksi. Myös sellainen liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan toisessa valtiossa, voidaan rekisteröidä määräajaksi, jos sille on myönnetty käyttöönottolupa Suomessa ja sitä käytetään valtion rataverkolla ainoastaan väliaikaisesti.

38 §

Liikkuvan kaluston rekisteröinti ja kaluston poistaminen rekisteristä

Liikkuvan kaluston rekisteröintiä haetaan Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että 37 §:ssä säädetyt rekisteröinnin edellytykset täyttyvät, ja muut rekisteröintiä varten tarvittavat selvitykset, joista Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset.

Jos liikkuvan kaluston omistaja, haltija tai vuokraaja vaihtuu tai muut rekisteriin merkityt tiedot tai muut rekisteröinnin edellytykset muuttuvat, rautatieyrityksen tai muun liikkuvasta kalustosta vastaavan yhtiön tai yhteisön on ilmoitettava siitä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Muutoksesta on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle 14 päivän kuluessa siitä, kun rautatieyritys tai muu liikkuvasta kalustosta vastaava yhtiö tai yhteisö on saanut muutoksesta tiedon. Jollei ilmoitusta ole tehty tässä momentissa säädetyssä määräajassa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kieltää liikkuvan kaluston käyttämisen valtion rataverkolla.

Liikenteen turvallisuusviraston on poistettava liikkuva kalusto rekisteristä, jos:

- 1) rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty;
- 2) liikkuva kalusto on tuhoutunut, romutettu tai muuten poistettu käytöstä; tai
- 3) rekisteriin merkityn liikkuvan kaluston katsastus ei ole ollut voimassa kahteen vuoteen eikä liikkuvaa kalustoa ole sen jälkeen Liikenteen turvallisuusviraston määräämässä ajassa uudelleen todettu liikennekelpoiseksi.

39 §

Liikkuvan kaluston katsastusjärjestelmä

Rataverkolla kansallisessa liikenteessä käytettävä liikkuva kalusto kuuluu Liikenteen turvallisuusviraston katsastusjärjestelmän piiriin.

Liikenteen turvallisuusvirasto järjestää katsastuksen tai hankkii katsastuspalvelut julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa kuitenkin

katsastusta koskevat ja siihen liittyvät hallintopäätökset.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä liikkuvan kaluston katsastuksesta ja katsastusjärjestelmästä.

40 §

Ratarekisteri

Liikennevirasto pitää yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä, johon on sisällytettävä tiedot osajärjestelmistä ja niiden ominaisuuksista sekä muut asianomaisessa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä edellytetyt tiedot.

41 §

Ilmoitetun laitoksen nimeäminen ja nimeäminen peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto nimeää hakemuksesta ilmoitetun laitoksen tavanomaisista rautatiejärjestelmästä ja suurten nopeuksien rautatiejärjestelmää varten määrääjäksi tai toistaiseksi. Laitoksen nimeämisen edellytyksenä on, että:

1) laitos on viranomainen tai suomalainen oikeushenkilö;

2) laitos on luotettava sekä toiminnallisesti, kaupallisesti ja taloudellisesti rautatiejärjestelmämarkkinoiden osapuolista riippumaton;

3) laitoksella on toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely;

4) laitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoisia henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää ilmoitetun laitoksen nimeämistä koskevaan päätökseen sellaisia laitoksen toimintaan liittyviä rajoituksia tai ehtoja, joilla varmistetaan, että laitokselle kuuluvat tehtävät hoidetaan asianmukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa ilmoitetun laitoksen nimeämisen kokonaan tai määrääjäksi, jos laitos ei täytä säädettyjä vaatimuksia taikka jos laitos toimii olennaisesti tämän lain tai tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin tai suurten nopeuksien rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin vastaisesti.

42 §

Ilmoitetun laitoksen tehtävät ja valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo ilmoitetun laitoksen toimintaa. Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot laitoksen hallinnosta, taloudesta, henkilökunnan teknisestä pätevyydestä, laitoksen tekemistä arvioinneista sekä tämän lain mukaisista arviointimenettelyistä ja laitoksen antamista vaatimustenmukaisuustodistuksista ja tarkastustodistuksista. Ilmoitetun laitoksen on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle sellaisia toimintansa muutoksista, joilla voi olla vaikutusta ilmoitettuna laitoksena toimimisen edellytyksiin.

46 §

Turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto on tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen, ja se vastaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonnasta. Virasto valvoo turvallisuutta ja yhteentoimivuutta myös yksityisraiteilla.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että rautatieyrityksen ja Liikenneviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmät täyttävät tässä laissa ja rautatieturvallisuusdirektiivin liitteessä III

turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Onnettomuustutkintakeskus voi onnettomuustutkinnan toimittamiseksi tarkastaa rautatieyrityksen ja Liikenneviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmän.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus valvontatehtävän hoitamiseksi päästä Liikenneviraston, rautatieliikenteen harjoittajan, yksityisraiteen haltijan, radanpidon töitä tekevän yrityksen, liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavan yrityksen hallinnassa oleviin tiloihin, tarkastaa 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja saada salassapitosäännösten estämättä nähtäväkseen valvonnan toimittamiseksi tarvittavat rekisterit, luettelot ja muut asiakirjat. Liikenteen turvallisuusvirasto voi käyttää valvonnassa asiantuntijan apua, jos se on valvonnan toimittamiseksi tarpeellista. Poliisin tulee tarvittaessa antaa virka-apua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa koskevissa asioissa.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen yritysten ja yhteisöjen on salassapitosäännösten estämättä annettava Liikenteen turvallisuusvirastolle sen valvontatehtävän hoitamiseksi tarvitsemat tiedot.

47 §

Osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän markkinavalvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusvaatimusten noudattamista. Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarvittavat tiedot ilmoitetulta laitokselta, osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden valmistajalta, näiden edustajalta, niiltä, jotka saattavat osajärjestelmiä tai yhteentoimivuuden osatekijöitä markkinoille, pitävät kaupan, myyvät tai muutoin luovuttavat niitä, sekä niiltä, jotka ottavat käyttöön tai käyttävät osajärjestelmiä ja yhteentoimivuuden osatekijöitä.

Jos 44 §:ssä tarkoitettu vakuutus ei ole asianmukainen taikka osajärjestelmä tai yh-

teentoimivuuden osatekijä ei muutoin vastaa tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä ja määrättyjä vaatimuksia, Liikenteen turvallisuusviraston on vaadittava 1 momentissa tarkoitettua yhteisöä tai muuta tahoa ryhtymään toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi. Jos osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksen mukaisuuden vastaisuus vaarantaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden tai vaatimuksen mukaisuuden vastaisuus on muutoin olennainen, viraston on ryhdyttävä toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän käytön rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka sen poistamiseksi markkinoilta. Viraston on ilmoitettava tässä momentissa tarkoitettua toimenpiteestä Euroopan yhteisöjen komissiolle.

48 §

Onnettomuuden tai muun uhkaavan tilanteen estäminen

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus keskeyttää rautatieliikennettä tai rautateitä uhkaava toimenpide tai muu tapahtuma, jos on perusteltua syytä olettaa, että rautatieliikenteen tai rautateiden turvallisuus tai ihmisten henki tai terveys on uhattuna. Samoin perustein Liikenteen turvallisuusvirasto voi keskeyttää huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttavan toimenpiteen tai tapahtuman.

49 §

Rautateitä uhkaavaan vaaraan ja onnettomuuteen varautuminen

Rautatieliikenteen harjoittajan, Liikenneviraston ja radanpitoon liittyvää liikennettä harjoittavan yrityksen on riittävällä tavalla varauduttava rautateitä uhkaavan vaaran tai onnettomuuden varalta. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä varautumisesta onnettomuuteen ja vaaratilanteeseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi velvoittaa rautatieyrityksen ja sen, joka suorittaa liikenneturvallisuuteen liittyviä tehtäviä rautatieliikenteessä, osallistumaan pelastusharjoituksiin ja rautatieliikenteen pelastustoimintaan, kuitenkin enintään viideksi vuorokaudeksi vuodessa.

50 §

*Rautatieonnettomuuksien ja vaaratilanteiden
tutkinta*

Rautatieliikenteen harjoittajan ja Liikenneviraston on ilmoitettava onnettomuustutkintakeskukselle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle viipymättä niiden tietoon tulleista onnettomuuksista ja vaaratilanteista.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tutkia muut kuin 1 momentin mukaan tutkittavana olevat vaaratilanteet ja tapahtumat, jos se on tarpeen rautateiden turvallisuuden edistämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä rautatieliikenteen harjoittajan ja Liikenneviraston ilmoitusvelvollisuudesta ja sen sisällöstä.

51 §

Säätelyelin

Liikenteen turvallisuusvirasto on sen lisäksi, mitä sen tehtävistä tämän lain nojalla muutoin säädetään, säätelyelimenä, valvottava lain mukaisten vaatimusten noudattamista. Sen on erityisesti varmistettava, että 14 §:ssä tarkoitettu ratamaksu ei ole syrjivä tai muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen ja että ratakapasiteetin jakaminen hoidetaan tässä laissa säädettyjen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot

rautatieliikenteen harjoittajilta ja Liikennevirastolta.

52 §

*Erimielisyyksien ratkaiseminen Liikenteen
turvallisuusvirastossa*

Rautatieyritys tai muu taho, jonka etua tai oikeutta asia koskee, voi saattaa asian Liikenteen turvallisuusviraston tutkittavaksi, jos se katsoo, että joku toimii tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen.

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava 1 momentissa tarkoitettu asia ilman aiheetonta viivytystä. Osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia.

Liikenteen turvallisuusviraston käsitellessä 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palveluiden hinnoittelua koskevaa erimielisyyttä palvelua tarjoavan rautatieyrityksen ja koulutuspalveluja tarjoavan yhteisön tulee Liikenteen turvallisuusviraston pyynnöstä esittää selvitys siitä, että sen palvelusta perimä hinta on kohtuullinen ja tasapuolinen.

Liikenteen turvallisuusviraston tulee edistää rautatieyritysten yhteistyötä. Viraston on pyrittävä ratkaisemaan niiden väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla. Jos sovittelu ei johda tulokseen, viraston on riidan osapuolen vaatimuksesta annettava asiassa päätös kohtuullisessa ajassa sovittelun päättymisestä.

53 §

Radanpitoon liittyvä liikenne

Radanpitoon liittyvä liikenne voidaan järjestää Liikenneviraston liikenteenohjauksen johdolla siten, että radanpidon liikenne ei vaikuta ratakapasiteetin hakijoiden oikeuteen käyttää näille myönnettyä ratakapasiteettia.

56 §

Yksityisraiteiden liityntä valtion rataverkoon

Rautatieyritykset ja muut yksityisoikeudelliset yhtiöt tai yhteisöt sekä kunnat ja valtion viranomaiset voivat liittää raiteitaan valtion rataverkkoon, jos Liikennevirasto myöntää liityntää varten yksityisraideliityntäluvan. Liitynnän käyttöönosta ja ylläpidosta on sovittava Liikenneviraston ja luvan saajan kesken.

58 §

Velvollisuus koulutuspalvelujen tarjoamiseen

Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetussa laissa (/2009) tarkoitettuja liikenneturvallisuuteen liittyviä koulutuspalveluja tai muita rautatieliikenteen koulutuspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla korvausta vastaan koulutuspalveluja muille tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittaville yhtiöille ja muille yhteisöille, jos koulutus on tarpeellista turvallisuustodistuksen saamista koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Korvauksen tulee olla tasapuolinen ja kohtuullinen ottaen huomioon koulutuksesta aiheutuneet kustannukset ja kohtuullinen voitto.

59 §

Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma

Jos Liikennevirasto toteaa rautatiereitin 19 §:n 2 momentin nojalla ylikuormitetuksi, sen on laadittava kuuden kuukauden kuluessa ylikuormittumisen toteamisesta ratakapasiteettia koskeva arviointi. Arvioinnissa on selvitettävä rautatiereitin ylikuormittumisen syyt sekä ne Liikenneviraston toimenpiteet, joilla se voi poistaa tai vähentää ylikuormittumista arvioitavana olevalla rautatiereitillä.

Jos Liikennevirasto on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ratakapasiteettia koskevan arvioinnin, sen on tämän jälkeen tehtävä ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma kuuden kuukauden kuluessa arvioinnin valmistumisesta. Ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelmassa on yksilöitävä ylikuormituksen syyt, rautatieliikenteen todennäköinen kehittyminen, rataverkon kehittämistä koskevat rajoitukset sekä ratakapasiteetin vahvistamisen vaihtoehdot ja kustannukset ottaen huomioon kustannus-hyötyanalyysiin perustuvat arviot esitetyistä vaihtoehdoista sekä edellytykset ratamaksuun liittyvien maksujen muuttamiseen.

60 §

Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset

Liikenteenohjauspalveluja ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavalla yrityksellä tulee olla Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymä turvallisuuden takaava organisaatio ja järjestelmä, jolla varmistetaan organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta. Järjestelmään tehdystä merkittävistä muutoksista on ilmoitettava välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle. Palveluja on tarjottava tasapuolisesti kaikille rautatieyrityksille. Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen toiminnassa on noudatettava hyvän hallinnon vaatimuksia.

61 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja rautatieyrityksen on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä niihin verrattavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Oman toi-

mintansa varmistamisen lisäksi Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston tulee varmistaa rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

62 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus ratamaksun määräämistä, tilastointia ja tutkimusta varten

Rautatieliikenteen harjoittajan on pyynnöstä annettava Liikennevirastolle ratamaksun määräämistä varten sekä tilastointia ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot taloudestaan ja harjoittamastaan liikenteestä. Sama oikeus tiedonsaantiin on Liikenteen turvallisuusvirastolla tilastointia ja tutkimusta varten.

64 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenteen turvallisuusvirasto ja Liikennevirasto voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa velvoitteen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

65 §

Oikaisuvaatimus

Asianosainen saa hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta, jos päätös koskee:

- 1) yksittäistä etusijajärjestystä ratakapasiteetin jaossa;
- 2) ratamaksua;
- 3) ratakapasiteetin jakamista;
- 4) kiireellisen ratakapasiteetin myöntämistä; tai

5) ilmoitetun laitoksen vaatimuksenmukaistuustodistuksen tai tarkastustodistuksen myöntämistä.

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava tässä pykälässä tarkoitettu oikaisuvaatimus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on toimittanut sille kaikki ratkaisun tekemiseksi tarvittavat tiedot. Päätös oikaisuvaatimukseen on yksittäistä etusijajärjestystä, ratakapasiteetin jakamista ja kiireellistä ratakapasiteetin myöntämistä koskevassa asiassa kuitenkin annettava 10 päivän kuluessa kaikkien tarvittavien tietojen toimittamisesta.

66 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston 64 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto tekee 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamista tai niiden hinnoittelua koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi 52 §:n nojalla, haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Liikenteen turvallisuusviraston 65 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutoin antamaan päätökseen samoin kuin Liikenneviraston ja ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Jos ministeriö ei ole antanut päätöstä toimilupahakemukseen 7 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa tai Liikenteen turvallisuusvirasto ratkaissut oikaisupyyntöä 65 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa taikka ratkaissut turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 33 §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Mi-

nisteriön ja Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettun valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

67 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos Liikenteen turvallisuusviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, Liikenteen turvallisuusvirasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Rautatieviraston tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myöntämä turvallisuustodistus on voimassa sen ajan, joksi se on myönnetty.

Rautatieviraston tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla museoliikenteen harjoittajalle ja 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulle radanpitoa harjoittavalle yritykselle myöntämä liikennöintilupa on voimassa sen ajan, joksi se on myönnetty, ja enintään 31 §:ssä tarkoitettun turvallisuustodistuksen myöntämiseen saakka.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä kesäkuuta 2006 annetun rautatielain (555/2006) 34 §, 55 § ja 68 §:n 2 momentin 3 kohta,

muutetaan 2 §:n 2 ja 7 kohta, 4 §, 6 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohta, 13 §, 14 §:n 2 momentti, 14 a ja 15 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 18—21 §, 22 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24—26 §, 27 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 28 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 29 §, 30 §:n 1—3 momentti, 31—33 §, 35 §, 35 a §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n 2 ja 4 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti, 38—40 §, 41 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 42 §:n 5 momentti, 46—49 §, 50 §:n 2—4 momentti, 51 ja 52 §, 53 §:n 2 momentti, 56 §, 58 §:n 1 momentti, 59 §, 60 §:n 1 momentti, 61 §:n 1 momentti, 62 ja 64 §, 65 §:n 1 ja 3 momentti, 66 § ja 67 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 14 a §, 35 a §:n 1 ja 2 momentti, 39 § ja 50 §:n 4 momentti laissa 530/2009, 25 ja 35 § osaksi mainitussa laissa 530/2009 sekä 26 § ja 28 §:n 5 momentti laissa 1204/2007, ja

lisätään 18 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *rataverkolla* Ratahallintokeskuksen hallinnassa olevaa valtion rataverkkoa;

2) *rataverkolla* Liikenneviraston hallinnassa olevaa valtion rataverkkoa;

7) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Ratahallintokeskuksen hallinnoimaa raidetta, jolla on liityntä rataverkkoon;

7) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Liikenneviraston hallinnoimaa raidetta, jolla on liityntä rataverkkoon;

4 §

4 §

*Verkkoselostus**Verkkoselostus*

Ratahallintokeskus julkaisee aikataulukausittain ratakapasiteetin hakijoita varten verkkoselostuksessa tiedot niistä tämän lain säännöksistä tai lain nojalla annetuista säännöksistä

Liikennevirasto julkaisee aikataulukausittain ratakapasiteetin hakijoita varten verkkoselostuksessa tiedot niistä tämän lain säännöksistä tai lain nojalla annetuista säännöksistä

tä ja määräyksistä, jotka koskevat:

- 1) oikeutta rataverkolle pääsyyn;
- 2) ratamaksujen määräytymisperusteita;
- 3) ratakapasiteetin hakemista ja siihen liittyviä määräaikoja;
- 4) rautateiden liikkuvaa kalustoa koskevia vaatimuksia ja hyväksyntää; sekä
- 5) muita rautatieliikenteen harjoittamista ja sen aloittamisen edellytyksiä koskevia seikoja.

Ratahallintokeskus julkaisee verkkoselostuksessa tiedot rataverkon laadusta ja laajuudesta sekä antaa tarkemmat tiedot 13 §:ssä tarkoitettua rataverkon vähimmäiskäyttöpalvelujen sekä rataverkon käyttömahdollisuuksien ja raideyhteyksien yksityiskohdista ja saatavuudesta. Verkkoselostuksessa julkaistaan myös ne määräykset, jotka Ratahallintokeskus antaa:

- 1) erikoistuneesta ratakapasiteetista 19 §:n 1 momentin nojalla;
- 2) ylikuormitetun ratakapasiteetin etusijajärjestyksistä 19 §:n 2 momentin nojalla; sekä
- 3) rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnyismääristä 24 §:n 2 momentin nojalla.

Ratahallintokeskuksen on kuultava verkkoselostusta laatiessaan Suomeen sijoittautuneita ratakapasiteetin hakijoita ja muita Suomen rataverkolle pyrkiviä ratakapasiteetin hakijoita. Ratahallintokeskuksen on julkaistava verkkoselostus määräyskokoelmassaan viimeistään neljä kuukautta ennen ratakapasiteettia koskevien hakemusten jättämiselle valtioneuvoston asetuksella säädetyn määräajan päättymistä. Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen muuttaminen verkkoselostuksen voimassaoloaikana, Ratahallintokeskuksen on julkaistava muuttuneet tiedot määräyskokoelmassaan.

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Ministeriö myöntää toimiluvan Suomeen sijoittautuneelle hakijalle rautatieliikenteen harjoittamiseen, jos:

- 2) hakijalla on Rautatieviraston antama tai hyväksymä 31 §:ssä tarkoitettu turvallisuus-

sistä ja määräyksistä, jotka koskevat:

- 1) oikeutta rataverkolle pääsyyn;
- 2) ratamaksujen määräytymisperusteita;
- 3) ratakapasiteetin hakemista ja siihen liittyviä määräaikoja;
- 4) rautateiden liikkuvaa kalustoa koskevia vaatimuksia ja hyväksyntää; sekä
- 5) muita rautatieliikenteen harjoittamista ja sen aloittamisen edellytyksiä koskevia seikoja.

Liikennevirasto julkaisee verkkoselostuksessa tiedot rataverkon laadusta ja laajuudesta sekä antaa tarkemmat tiedot 13 §:ssä tarkoitettua rataverkon vähimmäiskäyttöpalvelujen sekä rataverkon käyttömahdollisuuksien ja raideyhteyksien yksityiskohdista ja saatavuudesta. Verkkoselostuksessa julkaistaan myös ne määräykset, jotka *Liikennevirasto* antaa:

- 1) erikoistuneesta ratakapasiteetista 19 §:n 1 momentin nojalla;
- 2) ylikuormitetun ratakapasiteetin etusijajärjestyksistä 19 §:n 2 momentin nojalla; sekä
- 3) rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnyismääristä 24 §:n 2 momentin nojalla.

Liikenneviraston on kuultava verkkoselostusta laatiessaan Suomeen sijoittautuneita ratakapasiteetin hakijoita ja muita Suomen rataverkolle pyrkiviä ratakapasiteetin hakijoita. *Liikenneviraston* on julkaistava verkkoselostus määräyskokoelmassaan viimeistään neljä kuukautta ennen ratakapasiteettia koskevien hakemusten jättämiselle valtioneuvoston asetuksella säädetyn määräajan päättymistä. Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen muuttaminen verkkoselostuksen voimassaoloaikana, *Liikenneviraston* on julkaistava muuttuneet tiedot määräyskokoelmassaan.

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Ministeriö myöntää toimiluvan Suomeen sijoittautuneelle hakijalle rautatieliikenteen harjoittamiseen, jos:

- 2) hakijalla on *Liikenteen turvallisuusviraston* antama tai hyväksymä 31 §:ssä tarkoitett-

todistus tai se antaa toiminnastaan vastaavan selvityksen;

tu turvallisuustodistus tai se antaa toiminnastaan vastaavan selvityksen;

12 §

Rautatieliikenteen harjoittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen

Toimiluvan haltijalla on oikeus rautatieliikenteen harjoittamisen aloittamiseen edellyttäen, että:

1) toimiluvan haltijalla on 31 §:n mukainen Rautatieviraston myöntämä tai hyväksymä turvallisuustodistus, joka kattaa kaikki ne rautatiereitit, joilla liikennettä aiotaan harjoittaa;

3) toimiluvan haltija on tehnyt Ratahallintokeskuksen kanssa 25 §:ssä tarkoitetun rataverkon käyttösopimuksen;

13 §

Ratahallintokeskuksen rautatieliikenteen harjoittajille tarjoamat palvelut

Ratahallintokeskuksen on tarjottava rautatieliikenteen harjoittajille tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin rataverkon vähimmäiskäyttöpalveluja ja rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia raideyhteyksiä palveluihin pääsemiseksi noudattaen, mitä rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/14/EY, jäljempänä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivi, liitteessä II säädetään. Näistä palveluista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tieto palvelujen yksityiskohdista ja saatavuudesta ja käytettävissä olevista raideyhteyksistä on sisällytettävä verkkoselostukseen.

Ratahallintokeskus voi tarjota rautatieliikenteen harjoittajille rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia palveluja, rataverkon käytön lisäpalveluja ja oheispalveluja sekä sopia näistä palveluista ja muista hyödykkeistä. Tarkemmat säännökset rataverkon käytön li-

12 §

Rautatieliikenteen harjoittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen

Toimiluvan haltijalla on oikeus rautatieliikenteen harjoittamisen aloittamiseen edellyttäen, että:

1) toimiluvan haltijalla on 31 §:n mukainen *Liikenteen turvallisuusviraston* myöntämä tai hyväksymä turvallisuustodistus, joka kattaa kaikki ne rautatiereitit, joilla liikennettä aiotaan harjoittaa;

3) toimiluvan haltija on tehnyt *Liikenneviraston* kanssa 25 §:ssä tarkoitetun rataverkon käyttösopimuksen;

13 §

Liikenneviraston rautatieliikenteen harjoittajille tarjoamat palvelut

Liikenneviraston on tarjottava rautatieliikenteen harjoittajille tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin rataverkon vähimmäiskäyttöpalveluja ja rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia raideyhteyksiä palveluihin pääsemiseksi noudattaen, mitä rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttömaksujen perimisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/14/EY, jäljempänä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivi, liitteessä II säädetään. Näistä palveluista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tieto palvelujen yksityiskohdista ja saatavuudesta ja käytettävissä olevista raideyhteyksistä on sisällytettävä verkkoselostukseen.

Liikennevirasto voi tarjota rautatieliikenteen harjoittajille rataverkon käyttömahdollisuuksiin kuuluvia palveluja, rataverkon käytön lisäpalveluja ja oheispalveluja sekä sopia näistä palveluista ja muista hyödykkeistä. Tarkemmat säännökset rataverkon käytön li-

lisäpalveluista ja oheispalveluista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tieto tarjottavista palveluista ja muista hyödykkeistä sekä niiden yksityiskohdista ja saatavuudesta on sisällytettävä verkkoselostukseen. Ratahallintokeskuksen on tarjottava tässä momentissa tarkoitettuja palveluja ja muita hyödykkeitä verkkoselostuksesta julkaistujen tietojen mukaisesti kaikille rautatieliikenteen harjoittajille rautatiereittikohtaisesti yhtäläisin ja tasapuolisin ehdoin.

säpalveluista ja oheispalveluista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tieto tarjottavista palveluista ja muista hyödykkeistä sekä niiden yksityiskohdista ja saatavuudesta on sisällytettävä verkkoselostukseen. *Liikenneviraston* on tarjottava tässä momentissa tarkoitettuja palveluja ja muita hyödykkeitä verkkoselostuksesta julkaistujen tietojen mukaisesti kaikille rautatieliikenteen harjoittajille rautatiereittikohtaisesti yhtäläisin ja tasapuolisin ehdoin.

14 §

Ratamaksu

Ratahallintokeskuksen on perittävä ratamaksun perusmaksua rautatieliikenteen harjoittajilta tasapuolisesti ja syrjimättömin ehdoin 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista momentissa tarkoitetuista hyödykkeistä niiden käytön mukaisesti noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin II luvussa säädetään. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista hyödykkeistä perittävän ratamaksun perusmaksun tulee perustua aina niihin radanpidon kustannuksiin, joita rautatieliikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle.

14 a §

Suorituskannustinjärjestelmä

Rataverkon tehokkaan käytön ja rautatieliikenteen täsmällisyyden edistämiseksi sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämiseksi rautatieliikenteen harjoittajia ja Ratahallintokeskusta kannustetaan rajoittamaan niiden toiminnasta aiheutuvia häiriöitä ja parantamaan rataverkon käytön tehokkuutta tässä pykälässä tarkoitettulla suorituskannustinjärjestelmällä. Järjestelmän on oltava tasapuolinen, syrjimätön ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

14 §

Ratamaksu

Liikenneviraston on perittävä ratamaksun perusmaksua rautatieliikenteen harjoittajilta tasapuolisesti ja syrjimättömin ehdoin 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista momentissa tarkoitetuista hyödykkeistä niiden käytön mukaisesti noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin II luvussa säädetään. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista hyödykkeistä perittävän ratamaksun perusmaksun tulee perustua aina niihin radanpidon kustannuksiin, joita rautatieliikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle.

14 a §

Suorituskannustinjärjestelmä

Rataverkon tehokkaan käytön ja rautatieliikenteen täsmällisyyden edistämiseksi sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämiseksi rautatieliikenteen harjoittajia ja *Liikennevirastoa* kannustetaan rajoittamaan niiden toiminnasta aiheutuvia häiriöitä ja parantamaan rataverkon käytön tehokkuutta tässä pykälässä tarkoitettulla suorituskannustinjärjestelmällä. Järjestelmän on oltava tasapuolinen, syrjimätön ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Rautatieliikenteen harjoittajan on maksettava Ratahallintokeskukselle korvaus, jos rautatieliikenteen harjoittajan harjoittama liikenne poikkeaa rautatieliikenteen harjoittajasta johtuvasta syystä oleellisesti sille myönnetystä ratakapasiteetista ja tästä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän toimivuudelle. Ratahallintokeskuksen on maksettava rautatieliikenteen harjoittajalle korvaus, jos rataverkon käytettävyys poikkeaa Ratahallintokeskuksesta johtuvista liikenteen häiriöistä oleellisesti rautatieliikenteen harjoittajalle myönnetystä ratakapasiteetista ja siitä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän toimivuudelle. Korvausten perusteista ja korvauksista sovitaan 25 §:ssä tarkoitettussa rataverkon käyttösovimuksessa.

15 §

Ratamaksun periminen

Ratahallintokeskus päättää ratamaksun perusmaksun maksuunpanosta ja perii maksut kalenterikuukausittain rautatieliikenteen harjoittajilta. Ratahallintokeskuksen maksuunpanemat ratamaksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

16 §

Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rautatieyritysten ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät saavat käyttää rataverkon liikennepaikkoja harjoittamaansa liikennettä varten 25 §:ssä tarkoitettujen rataverkon käyttösovimuksen mukaisin ehdoin. Myös muu yritys tai yhteisö saa käyttää rataverkon yksittäistä liikennepaikkaa rautatieliikenteeseen edellyttäen, että liikennöinti palvelee liikennepaikkaan liitettyä yksityisraidetta ja että liikennöinnistä on sovittu Ratahallintokeskuksen kanssa.

Rautatieliikenteen harjoittajan on maksettava *Liikennevirastolle* korvaus, jos rautatieliikenteen harjoittajan harjoittama liikenne poikkeaa rautatieliikenteen harjoittajasta johtuvasta syystä oleellisesti sille myönnetystä ratakapasiteetista ja tästä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän toimivuudelle. *Liikenneviraston* on maksettava rautatieliikenteen harjoittajalle korvaus, jos rataverkon käytettävyys poikkeaa virastosta johtuvista liikenteen häiriöistä oleellisesti rautatieliikenteen harjoittajalle myönnetystä ratakapasiteetista ja siitä aiheutuu haittaa rautatiejärjestelmän toimivuudelle. Korvausten perusteista ja korvauksista sovitaan 25 §:ssä tarkoitettussa rataverkon käyttösovimuksessa.

15 §

Ratamaksun periminen

Liikennevirasto päättää ratamaksun perusmaksun maksuunpanosta ja perii maksut kalenterikuukausittain rautatieliikenteen harjoittajilta. *Liikenneviraston* maksuunpanemat ratamaksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

16 §

Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rautatieyritysten ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät saavat käyttää rataverkon liikennepaikkoja harjoittamaansa liikennettä varten 25 §:ssä tarkoitettujen rataverkon käyttösovimuksen mukaisin ehdoin. Myös muu yritys tai yhteisö saa käyttää rataverkon yksittäistä liikennepaikkaa rautatieliikenteeseen edellyttäen, että liikennöinti palvelee liikennepaikkaan liitettyä yksityisraidetta ja että liikennöinnistä on sovittu *Liikenneviraston* kanssa.

17 §

Puitesopimus ja sen julkisuus

Ratahallintokeskus voi tehdä ratakapasiteetin hakijan kanssa ratakapasiteetin käytöstä puitesopimuksen, jonka tarkoituksena on määrittää hakijan tarvitseman ratakapasiteetin ominaispiirteet. Puitesopimus ei kuitenkaan oikeuta ratakapasiteetin hakijaa saamaan sopimuksen mukaista ratakapasiteettia. Ratahallintokeskuksen tulee myöntää myös puitesopimuksen mukainen ratakapasiteetti hakemuksesta tämän luvun mukaisessa menettelyssä ja tässä luvussa säädetyn perusteiden. Puitesopimus ei muutoinkaan rajoita tämän luvun muiden säännösten soveltamista muihin ratakapasiteetin hakijoihin.

Puitesopimus on tehtävä enintään viideksi vuodeksi. Ratahallintokeskus voi erityisestä syystä tehdä pitempiaikaisia puitesopimuksia. Viittä vuotta pitempien sopimusten tekemisen perusteena voivat kuitenkin olla vain sopijapuolen kuljetusliiketoimintaan liittyvät sopimukset, erityisinvestoinnit tai erityiset liiketoimintariskit sekä erityisen painavat syyt, jotka perustuvat sopijapuolen laajoihin ja pitkäaikaisiin investointeihin ja tällaisiin toimiin sisältyviin sopimussitoumuksiin.

Rautatievirastolla on kuitenkin oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä puitesopimuksia koskevista neuvotteluista, sopimusten tekemisestä ja niiden perusteista sekä puitesopimusten ehdoista, jos tietojen saaminen on viraston tehtävien kannalta välttämätöntä.

18 §

Ratakapasiteetin hakeminen

Ratakapasiteettia on haettava Ratahallintokeskukselta kutakin aikataulukautta varten valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyssä määräajassa. Uutta ratakapasiteettia tai ratakapasiteetin muutosta voidaan hakea säännöllistä liikennettä varten myös rata-

17 §

Puitesopimus ja sen julkisuus

Liikennevirasto voi tehdä ratakapasiteetin hakijan kanssa ratakapasiteetin käytöstä puitesopimuksen, jonka tarkoituksena on määrittää hakijan tarvitseman ratakapasiteetin ominaispiirteet. Puitesopimus ei kuitenkaan oikeuta ratakapasiteetin hakijaa saamaan sopimuksen mukaista ratakapasiteettia. *Liikenneviraston* tulee myöntää myös puitesopimuksen mukainen ratakapasiteetti hakemuksesta tämän luvun mukaisessa menettelyssä ja tässä luvussa säädetyn perusteiden. Puitesopimus ei muutoinkaan rajoita tämän luvun muiden säännösten soveltamista muihin ratakapasiteetin hakijoihin.

Puitesopimus on tehtävä enintään viideksi vuodeksi. *Liikennevirasto* voi erityisestä syystä tehdä pitempiaikaisia puitesopimuksia. Viittä vuotta pitempien sopimusten tekemisen perusteena voivat kuitenkin olla vain sopijapuolen kuljetusliiketoimintaan liittyvät sopimukset, erityisinvestoinnit tai erityiset liiketoimintariskit sekä erityisen painavat syyt, jotka perustuvat sopijapuolen laajoihin ja pitkäaikaisiin investointeihin ja tällaisiin toimiin sisältyviin sopimussitoumuksiin.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on kuitenkin oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä puitesopimuksia koskevista neuvotteluista, sopimusten tekemisestä ja niiden perusteista sekä puitesopimusten ehdoista, jos tietojen saaminen on viraston tehtävien kannalta välttämätöntä.

18 §

Ratakapasiteetin hakeminen

Ratakapasiteettia on haettava *Liikennevirastolta* kutakin aikataulukautta varten valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyssä määräajassa. Uutta ratakapasiteettia tai ratakapasiteetin muutosta voidaan hakea säännöllistä liikennettä varten myös rata-

kapasiteetin jakamista koskevan päätöksen antamisen jälkeen aikataulukauden aikana.

Tarkemmat säännökset ratakapasiteetin hakemisesta ja hakuajoista sekä rautatieliikenteen aikataulukaudesta, muutosajankohdista aikataulukauden aikana ja niihin liittyvistä määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin liitteessä III säädetään. Ratahallintokeskus voi antaa tarkemmat määräykset ratakapasiteettihakemuksesta.

Rautatieyrittäjä ja rautatieyrittäjien kansainvälinen yhteenliittymä voivat hakea Ratahallintokeskukselta ratakapasiteettia myös sellaista Euroopan talousalueen kansainvälistä rautatiereittiä varten, josta vain osa kuuluu tässä laissa tarkoitettuun rataverkkoon.

pasiteetin jakamista koskevan päätöksen antamisen jälkeen aikataulukauden aikana.

Tarkemmat säännökset ratakapasiteetin hakemisesta ja hakuajoista sekä rautatieliikenteen aikataulukaudesta, muutosajankohdista aikataulukauden aikana ja niihin liittyvistä määräajoista annetaan valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin liitteessä III säädetään. *Liikennevirasto* voi antaa tarkemmat määräykset ratakapasiteettihakemuksesta.

Rautatieyrittäjä ja rautatieyrittäjien kansainvälinen yhteenliittymä voivat hakea *Liikennevirastolta* ratakapasiteettia myös sellaista Euroopan talousalueen kansainvälistä rautatiereittiä varten, josta vain osa kuuluu tässä laissa tarkoitettuun rataverkkoon.

Jos hakija hakee ratakapasiteettia direktiivin 91/440/ETY 3 artiklassa tarkoitetun kansainvälisen henkilöliikennepalvelun harjoittamiseksi, sen on ilmoitettava hakemuksesta asianomaisille Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden rataverkon haltijoille ja sääntelyelimille sekä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

19 §

Ratakapasiteettihakemusten etusijajärjestykset

Jos muulle liikenteelle on osoitettavissa riittävästi vaihtoehtoisia rautatiereittejä, voidaan tietty rautatiereitti tai sen osa osoittaa Ratahallintokeskuksen antamalla määräyksellä erikoistuneeksi ratakapasiteetiksi noudattaen, mitä siitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin 24 artiklassa säädetään. Erikoistuneen ratakapasiteetin rautatiereitillä tai sen osalla ratakapasiteetin etusija on liikenteellä, jota varten ratakapasiteetti on erikoistunut.

Jos haetun ratakapasiteetin yhteensovittaminen ei ole 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla mahdollista, Ratahallintokeskuksen on päätöksellään tällöin todettava rautatiereitti tai sen osa tältä osin ylikuormitetuksi ratakapasiteetiksi. Ratakapasiteetti voidaan todeta ylikuormitetuksi myös, jos ratakapasiteetin ylikuormittuminen on aikataulukauden aikana ilmeistä. Ratahallintokeskus voi antaa tar-

19 §

Ratakapasiteettihakemusten etusijajärjestykset

Jos muulle liikenteelle on osoitettavissa riittävästi vaihtoehtoisia rautatiereittejä, voidaan tietty rautatiereitti tai sen osa osoittaa *Liikenneviraston* antamalla määräyksellä erikoistuneeksi ratakapasiteetiksi noudattaen, mitä siitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin 24 artiklassa säädetään. Erikoistuneen ratakapasiteetin rautatiereitillä tai sen osalla ratakapasiteetin etusija on liikenteellä, jota varten ratakapasiteetti on erikoistunut.

Jos haetun ratakapasiteetin yhteensovittaminen ei ole 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla mahdollista, *Liikenneviraston* on päätöksellään tällöin todettava rautatiereitti tai sen osa tältä osin ylikuormitetuksi ratakapasiteetiksi. Ratakapasiteetti voidaan todeta ylikuormitetuksi myös, jos ratakapasiteetin ylikuormittuminen on aikataulukauden aikana ilmeistä. *Liikennevirasto* voi antaa tar-

kemmat määräykset rautatiereitin etusijajärjestyksistä, joiden mukaisesti määrätty liikennetyyppi voi saada etusijan ylikuormittuneen ratakapasiteetin jakamisessa.

20 §

Yksittäistä etusijajärjestystä koskeva päätös

Jos samaa ratakapasiteettia on hakenut useampi hakija tai haettu ratakapasiteetti vaikuttaa toisen hakijan hakemaan ratakapasiteettiin, Ratahallintokeskuksen on ensisijaisesti pyrittävä sovitteluun ratakapasiteetin hakemista koskeva asia hakijoiden kesken. Ratahallintokeskus voi tällöin tarjota hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa ratakapasiteettihakemusten yhteensovittamismenettelyssä ei saada hakijoiden kesken sovintoa, Ratahallintokeskus voi aikatauluehdotuksen laatimista varten ratkaista yksittäistapausta koskevan etusijajärjestyksen tässä luvussa säädetyn perustein. Ratahallintokeskuksen on ratkaistava etusijajärjestys kymmenen päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitetun sovittelun päättymisestä.

Ylikuormitetun ratakapasiteetin osalta Ratahallintokeskus voi etusijajärjestystä koskevalla päätöksellään poiketa tämän luvun mukaisesta etusijajärjestyksestä sellaisen hakijan eduksi, joka harjoittaa kansainvälistä liikennettä tai jonka harjoittama liikenne ylläpitää tai parantaa rautatiekuljetusjärjestelmän tai joukkoliikenteen toimivuutta muutoin taikka jonka hakemuksen hylkääminen aiheuttaa hakijalle tai sen asiakkaan liiketoiminnalle kohtuutonta haittaa.

21 §

Aikatauluehdotuksen laadinta ja asianosaisten kuuleminen

Ratahallintokeskuksen on laadittava hakemusten perusteella aikatauluehdotus seuraavaa aikataulukautta varten neljän kuukauden kuluessa ratakapasiteetin hakuajan päättymisestä. Aikatauluehdotukseen voidaan sisällyttää tiedot hakijalle myönnettäväksi ehdotettavasta ratakapasiteetista ainoastaan siinä laa-

kemmat määräykset rautatiereitin etusijajärjestyksistä, joiden mukaisesti määrätty liikennetyyppi voi saada etusijan ylikuormittuneen ratakapasiteetin jakamisessa.

20 §

Yksittäistä etusijajärjestystä koskeva päätös

Jos samaa ratakapasiteettia on hakenut useampi hakija tai haettu ratakapasiteetti vaikuttaa toisen hakijan hakemaan ratakapasiteettiin, *Liikenneviraston* on ensisijaisesti pyrittävä sovitteluun ratakapasiteetin hakemista koskeva asia hakijoiden kesken. *Liikennevirasto* voi tällöin tarjota hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa ratakapasiteettihakemusten yhteensovittamismenettelyssä ei saada hakijoiden kesken sovintoa, *Liikennevirasto* voi aikatauluehdotuksen laatimista varten ratkaista yksittäistapausta koskevan etusijajärjestyksen tässä luvussa säädetyn perustein. *Liikenneviraston* on ratkaistava etusijajärjestys kymmenen päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitetun sovittelun päättymisestä.

Ylikuormitetun ratakapasiteetin osalta *Liikennevirasto* voi etusijajärjestystä koskevalla päätöksellään poiketa tämän luvun mukaisesta etusijajärjestyksestä sellaisen hakijan eduksi, joka harjoittaa kansainvälistä liikennettä tai jonka harjoittama liikenne ylläpitää tai parantaa rautatiekuljetusjärjestelmän tai joukkoliikenteen toimivuutta muutoin taikka jonka hakemuksen hylkääminen aiheuttaa hakijalle tai sen asiakkaan liiketoiminnalle kohtuutonta haittaa.

21 §

Aikatauluehdotuksen laadinta ja asianosaisten kuuleminen

Liikenneviraston on laadittava hakemusten perusteella aikatauluehdotus seuraavaa aikataulukautta varten neljän kuukauden kuluessa ratakapasiteetin hakuajan päättymisestä. Aikatauluehdotukseen voidaan sisällyttää tiedot hakijalle myönnettäväksi ehdotettavasta ratakapasiteetista ainoastaan siinä laajuudessa ja

juudessa ja sellaisin rajoituksin kuin mitä ratakapasiteetin käyttö liikenteenohjauksen toteuttamiseksi edellyttää.

Aikatauluehdotuksen tulee perustua ensisijaisesti haetun ratakapasiteetin myöntämiseen edellyttäen, että ratakapasiteetin mukaisilla aikatauluilla voidaan harjoittaa rautatieliikennettä teknisten vaatimusten ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Ratahallintokeskus voi kuitenkin tarjota ratakapasiteetin jaon parantamiseksi hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista. Ratakapasiteetti voidaan jättää myös jakamatta, jos aikataulukautta varten tarvitaan varakapasiteettia rautatieliikenteen etusijajärjestyksen vuoksi.

Ratahallintokeskuksen on toimitettava aikatauluehdotus tiedoksi ratakapasiteetin hakijoille viimeistään 1 momentissa tarkoitettuun määräaikaan mennessä ja varattava hakijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kuulemisaika on 30 päivää aikatauluehdotuksen tiedoksiannosta. Tavaraliikenteen rautatiekuljetuspalveluita hankkivilla asiakkailta ja rautatiekuljetuspalveluiden ostajia edustavilla yhteisöillä on oikeus antaa lausunto aikatauluehdotuksesta 30 päivän kuulemisaikana, joka alkaa kulua näiden asianosaisten osalta Ratahallintokeskuksen määräyskokoelmassa julkaistavasta aikatauluehdotuksen valmistumista koskevasta ilmoituksesta.

22 §

Ratakapasiteetin jakaminen

Ratahallintokeskuksen on päätettävä aikatauluehdotuksen ja 21 §:n 3 momentin mukaisen kuulemisen perusteella ratakapasiteetin jakamisesta tasapuolisin ja syrjimättömin perustein. Ratahallintokeskuksen on tällöin otettava erityisesti huomioon henkilö- ja tavaraliikenteen sekä radanpidon tarpeet samoin kuin rataverkon tehokas käyttö. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös erikoistuneen ja ylikuormittuneen ratakapasiteetin mukaan määräytyvät etusijajärjestykset, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

sellaisin rajoituksin kuin mitä ratakapasiteetin käyttö liikenteenohjauksen toteuttamiseksi edellyttää.

Aikatauluehdotuksen tulee perustua ensisijaisesti haetun ratakapasiteetin myöntämiseen edellyttäen, että ratakapasiteetin mukaisilla aikatauluilla voidaan harjoittaa rautatieliikennettä teknisten vaatimusten ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. *Liikennevirasto* voi kuitenkin tarjota ratakapasiteetin jaon parantamiseksi hakijalle sellaista ratakapasiteettia, joka ei oleellisesti poikkea tämän hakemasta ratakapasiteetista. Ratakapasiteetti voidaan jättää myös jakamatta, jos aikataulukautta varten tarvitaan varakapasiteettia rautatieliikenteen etusijajärjestyksen vuoksi.

Liikenneviraston on toimitettava aikatauluehdotus tiedoksi ratakapasiteetin hakijoille viimeistään 1 momentissa tarkoitettuun määräaikaan mennessä ja varattava hakijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. Kuulemisaika on 30 päivää aikatauluehdotuksen tiedoksiannosta. Tavaraliikenteen rautatiekuljetuspalveluita hankkivilla asiakkailta ja rautatiekuljetuspalveluiden ostajia edustavilla yhteisöillä on oikeus antaa lausunto aikatauluehdotuksesta 30 päivän kuulemisaikana, joka alkaa kulua näiden asianosaisten osalta *Liikenneviraston* määräyskokoelmassa julkaistavasta aikatauluehdotuksen valmistumista koskevasta ilmoituksesta.

22 §

Ratakapasiteetin jakaminen

Liikenneviraston on päätettävä aikatauluehdotuksen ja 21 §:n 3 momentin mukaisen kuulemisen perusteella ratakapasiteetin jakamisesta tasapuolisin ja syrjimättömin perustein. *Liikenneviraston* on tällöin otettava erityisesti huomioon henkilö- ja tavaraliikenteen sekä radanpidon tarpeet samoin kuin rataverkon tehokas käyttö. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös erikoistuneen ja ylikuormittuneen ratakapasiteetin mukaan määräytyvät etusijajärjestykset, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

23 §

Kiireellinen ratakapasiteetti

Ratakapasiteetin hakija ja museoliikennettä harjoittava yhteisö voivat hakea Ratahallintokeskukselta kiireellistä ratakapasiteettia, jos hakija tarvitsee viipymättä ratakapasiteettia tilapäisesti yhtä tai useampaa rautatiereittiä varten. Tässä pykälässä tarkoitettua ratakapasiteettia voidaan hakea Ratahallintokeskukselta valtioneuvoston asetuksella säädettävässä määräajassa. Ratahallintokeskuksen on tällöin annettava päätös hakemukseen viiden työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Ratahallintokeskuksen on myönnettävä haettu ratakapasiteetti, jos hakemuksessa tarkoitettuun käyttöön on osoitettavissa riittävästi ratakapasiteettia. Jollei 22 §:n 1 momentista muuta johdu, ratakapasiteetti on myönnettävä sitä ensin hakeneelle.

24 §

Ratakapasiteetin käyttö ja peruuttaminen

Ratakapasiteetin hakija ei saa luovuttaa myönnettyä ratakapasiteettia toiselle. Jos rautatieyrittäjä käyttää myönnettyä ratakapasiteettia tämän momentin vastaisesti, Ratahallintokeskuksen on tältä osin peruutettava hakijalle myönnetty ratakapasiteetti.

Ratahallintokeskus antaa tarkemmat määräykset rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä. Ratahallintokeskus voi peruuttaa hakijalle myönnetyn ratakapasiteetin tai osan siitä, jos hakija on käyttänyt ratakapasiteettia vähintään 30 päivän aikana vähemmän kuin rautatiereitin tai sen osan mukainen kynnysmäärä edellyttää.

Ratakapasiteettia ei saa kuitenkaan peruuttaa, jos käyttämättä jättäminen on johtunut hakijasta tai ratakapasiteettia käyttävästä rautatieyrityksestä riippumattomista muista kuin taloudellisista syistä. Ratahallintokeskus voi peruuttaa ratakapasiteetin aina siltä ajalta, jolloin rautatieyrityksellä ei ole turvallisuustodistusta rautatieliikenteen harjoittamista var-

23 §

Kiireellinen ratakapasiteetti

Ratakapasiteetin hakija ja museoliikennettä harjoittava yhteisö voivat hakea *Liikennevirastolta* kiireellistä ratakapasiteettia, jos hakija tarvitsee viipymättä ratakapasiteettia tilapäisesti yhtä tai useampaa rautatiereittiä varten. Tässä pykälässä tarkoitettua ratakapasiteettia voidaan hakea *Liikennevirastolta* valtioneuvoston asetuksella säädettävässä määräajassa. *Liikenneviraston* on tällöin annettava päätös hakemukseen viiden työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Liikenneviraston on myönnettävä haettu ratakapasiteetti, jos hakemuksessa tarkoitettuun käyttöön on osoitettavissa riittävästi ratakapasiteettia. Jollei 22 §:n 1 momentista muuta johdu, ratakapasiteetti on myönnettävä sitä ensin hakeneelle.

24 §

Ratakapasiteetin käyttö ja peruuttaminen

Ratakapasiteetin hakija ei saa luovuttaa myönnettyä ratakapasiteettia toiselle. Jos rautatieyrittäjä käyttää myönnettyä ratakapasiteettia tämän momentin vastaisesti, *Liikenneviraston* on tältä osin peruutettava hakijalle myönnetty ratakapasiteetti.

Liikennevirasto antaa tarkemmat määräykset rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä. *Liikennevirasto* voi peruuttaa hakijalle myönnetyn ratakapasiteetin tai osan siitä, jos hakija on käyttänyt ratakapasiteettia vähintään 30 päivän aikana vähemmän kuin rautatiereitin tai sen osan mukainen kynnysmäärä edellyttää.

Ratakapasiteettia ei saa kuitenkaan peruuttaa, jos käyttämättä jättäminen on johtunut hakijasta tai ratakapasiteettia käyttävästä rautatieyrityksestä riippumattomista muista kuin taloudellisista syistä. *Liikennevirasto* voi peruuttaa ratakapasiteetin aina siltä ajalta, jolloin rautatieyrityksellä ei ole turvallisuustodistusta rautatieliikenteen harjoittamista var-

ten.

Ratahallintokeskus voi poistaa ratakapasiteetin käytöstä kokonaan tai osittain sellaisella rautatiereitillä, joka on rataverkon teknisestä viasta taikka onnettomuudesta tai vauriota-pahtumasta johtuvasta syystä tilapäisesti poissa käytöstä. Ratahallintokeskuksen on tällöin mahdollisuuksien mukaan tarjottava vaihtoehtoisia rautatiereittejä ratakapasiteetin haltijalle. Ratahallintokeskus ei ole kuitenkaan velvollinen korvaamaan ratakapasiteetin haltijalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, jollei 25 §:n nojalla ole muuta sovittu.

Liikennevirasto voi poistaa ratakapasiteetin käytöstä kokonaan tai osittain sellaisella rautatiereitillä, joka on rataverkon teknisestä viasta taikka onnettomuudesta tai vauriota-pahtumasta johtuvasta syystä tilapäisesti poissa käytöstä. *Liikenneviraston* on tällöin mahdollisuuksien mukaan tarjottava vaihtoehtoisia rautatiereittejä ratakapasiteetin haltijalle. *Liikennevirasto* ei ole kuitenkaan velvollinen korvaamaan ratakapasiteetin haltijalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, jollei 25 §:n nojalla ole muuta sovittu.

25 §

Rataverkon käyttö sopimus

Ratahallintokeskuksen on tehtävä rautatieliikenteen harjoittajan kanssa rataverkon käyttöä koskeva sopimus, jossa on sovittava 13 §:ssä tarkoitettujen Ratahallintokeskuksen tarjoamien palvelujen käytöstä ja muista rautatieliikenteen harjoittamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä sekä 14 a §:ssä tarkoitettuja korvauksista ja niiden perusteista.

Ratahallintokeskuksen on tehtävä käyttö-sopimus jokaisen rautatieliikenteen harjoittajan kanssa tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin. Sopimuksella on edistettävä rataverkon tehokasta käyttöä ja rautatieliikenteen täsmällisyyttä sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämistä. Sopimus tehdään kutakin aikataulukautta varten ottaen huomioon aikataulukaudelle myönnetty ratakapasiteetti. Sopimusta voidaan muuttaa, jos aikataulukauden aikana tehdyt ratakapasiteetin jakamista koskevat päätökset tai muut sopimukseen vaikuttavat seikat sitä edellyttävät.

Ratahallintokeskus ei saa tehdä käyttö-sopimusta ennen kuin rautatieliikenteen harjoittaja täyttää 12 §:ssä säädetyt edellytykset rautatieliikenteen aloittamiselle.

25 §

Rataverkon käyttö sopimus

Liikenneviraston on tehtävä rautatieliikenteen harjoittajan kanssa rataverkon käyttöä koskeva sopimus, jossa on sovittava 13 §:ssä tarkoitettujen *Liikenneviraston* tarjoamien palvelujen käytöstä ja muista rautatieliikenteen harjoittamiseen liittyvistä käytännön järjestelyistä sekä 14 a §:ssä tarkoitettuja korvauksista ja niiden perusteista.

Liikenneviraston on tehtävä käyttö-sopimus jokaisen rautatieliikenteen harjoittajan kanssa tasapuolisin ja kohtuullisin ehdoin. Sopimuksella on edistettävä rataverkon tehokasta käyttöä ja rautatieliikenteen täsmällisyyttä sekä rautatieliikenteestä ja radanpidosta aiheutuvien rataverkon käytettävyyshäiriöiden vähentämistä. Sopimus tehdään kutakin aikataulukautta varten ottaen huomioon aikataulukaudelle myönnetty ratakapasiteetti. Sopimusta voidaan muuttaa, jos aikataulukauden aikana tehdyt ratakapasiteetin jakamista koskevat päätökset tai muut sopimukseen vaikuttavat seikat sitä edellyttävät.

Liikennevirasto ei saa tehdä käyttö-sopimusta ennen kuin rautatieliikenteen harjoittaja täyttää 12 §:ssä säädetyt edellytykset rautatieliikenteen aloittamiselle.

26 §

Liikenteenohjaus

Ratahallintokeskus vastaa rataverkon liikenteenohjauksesta.

Ratahallintokeskus huolehtii liikenteenohjauspalvelun tasapuolisuudesta ja järjestää liikenteenohjauspalvelun valtakunnallisen valvonnan ja koordinaation. Muut liikenteenohjauspalvelut Ratahallintokeskus järjestää itse tai hankkii julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Ratahallintokeskus voi myös sopia yksityisraiteen haltijan kanssa liikenteenohjauksen järjestämisestä yksityisraiteella tai jollakin sen osalla.

27 §

Rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden perusteet

Ratahallintokeskus, rautatieliikenteen harjoittaja ja radanpidon töitä tekevä yritys vastaavat toiminnassaan rautatiejärjestelmän turvallisuudesta käytöstä ja siihen liittyvien riskien hallinnasta. Ratahallintokeskuksella ja rautatieyrityksellä on oltava turvallisuuden takaava organisaatio ja 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Rautatiejärjestelmän vähimmäisturvallisuustaso määritellään rautatieturvallisuusdirektiivin 7 artiklassa tarkoitetuissa yhteisissä turvallisuustavoitteissa. Rautatieviraston on tarvittaessa muutettava rautatieturvallisuutta koskevat määräyksensä siten, että yhteiset turvallisuustavoitteet voidaan saavuttaa.

Rautatiejärjestelmässä käytettävien osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden on oltava olennaisten vaatimusten ja niitä täydentävien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien tai Rautatieviraston antamien määräysten mukaisia. Näitä vaatimuksia on noudatettava osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän suunnittelussa, valmistuksessa, markkinoille saattamisessa, käyttöönnotossa, parantamisessa, uudistamisessa ja käytössä.

26 §

Liikenteenohjaus

Liikennevirasto vastaa rataverkon liikenteenohjauksesta.

Liikennevirasto huolehtii liikenteenohjauspalvelun tasapuolisuudesta ja järjestää liikenteenohjauspalvelun valtakunnallisen valvonnan ja koordinaation. Muut liikenteenohjauspalvelut *Liikennevirasto* järjestää itse tai hankkii julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Liikennevirasto voi myös sopia yksityisraiteen haltijan kanssa liikenteenohjauksen järjestämisestä yksityisraiteella tai jollakin sen osalla.

27 §

Rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden perusteet

Liikennevirasto, rautatieliikenteen harjoittaja ja radanpidon töitä tekevä yritys vastaavat toiminnassaan rautatiejärjestelmän turvallisuudesta käytöstä ja siihen liittyvien riskien hallinnasta. *Liikennevirastolla* ja rautatieyrityksellä on oltava turvallisuuden takaava organisaatio ja 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Rautatiejärjestelmän vähimmäisturvallisuustaso määritellään rautatieturvallisuusdirektiivin 7 artiklassa tarkoitetuissa yhteisissä turvallisuustavoitteissa. *Liikenteen turvallisuusviraston* on tarvittaessa muutettava rautatieturvallisuutta koskevat määräyksensä siten, että yhteiset turvallisuustavoitteet voidaan saavuttaa.

Rautatiejärjestelmässä käytettävien osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden on oltava olennaisten vaatimusten ja niitä täydentävien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien tai *Liikenteen turvallisuusviraston* antamien määräysten mukaisia. Näitä vaatimuksia on noudatettava osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän suunnittelussa, valmistuksessa, markkinoille saattamisessa, käyttöönnotossa, parantamisessa, uudistami-

nessa ja käytössä. Olennaisista vaatimuksista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset

Rautatievirasto voi antaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarkemmat määräykset:

- 1) rataverkolla tapahtuvasta liikennöinnistä;
- 2) radanpidosta, ratalaitteista ja ratarakenteista;
- 3) liikkuvasta kalustosta ja sen käyttämisestä liikenteeseen.

Rautatievirasto antaa tarkemmat määräykset yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta Suomessa. Liikenneturvallisuustehtäviä rataverkolla hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta on kuitenkin voimassa, mitä niistä muutoin säädetään.

Rautatievirasto voi erityisen painavasta syystä myöntää luvan poiketa 2 momentin nojalla antamista määräyksistä, jos rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden varmistamiseksi.

29 §

Turvallisuustavoitteiden saavuttamisen seuranta

Rautatievirasto seuraa yhteisten turvallisuustavoitteiden saavuttamista ja rautatieturvallisuuden kehittymistä. Se esittää vuosikertomuksessaan rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä I luetellut turvallisuusindikaattorit. Virasto julkaisee vuosikertomuksen edellisen vuoden toiminnasta ja toimittaa sen 30 päivään syyskuuta mennessä ministeriölle ja Euroopan rautatievirastolle.

Ratahallintokeskuksen ja rautatieyritysten on laadittava vuosittain turvallisuuskertomus,

28 §

Rautatiejärjestelmää koskevat vaatimukset

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarkemmat määräykset:

- 1) rataverkolla tapahtuvasta liikennöinnistä;
- 2) radanpidosta, ratalaitteista ja ratarakenteista;
- 3) liikkuvasta kalustosta ja sen käyttämisestä liikenteeseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta Suomessa. Liikenneturvallisuustehtäviä rataverkolla hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia koskevien yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpanosta on kuitenkin voimassa, mitä niistä muutoin säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisen painavasta syystä myöntää luvan poiketa 2 momentin nojalla antamista määräyksistä, jos rautatiejärjestelmän turvallisuus ei vaarannu. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden varmistamiseksi.

29 §

Turvallisuustavoitteiden saavuttamisen seuranta

Liikenteen turvallisuusvirasto seuraa yhteisten turvallisuustavoitteiden saavuttamista ja rautatieturvallisuuden kehittymistä. Se esittää vuosikertomuksessaan rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä I luetellut turvallisuusindikaattorit. Virasto julkaisee vuosikertomuksen edellisen vuoden toiminnasta ja toimittaa sen 30 päivään syyskuuta mennessä ministeriölle ja Euroopan rautatievirastolle.

Liikenneviraston ja rautatieyritysten on laadittava vuosittain turvallisuuskertomus,

joka sisältää tiedot edellisen vuoden turvallisuustavoitteiden saavuttamisesta. Kertomus on toimitettava Rautatievirastolle 30 päivään kesäkuuta mennessä.

Tarkempia säännöksiä yhteisistä turvallisuusindikaattoreista, Rautatieviraston vuosikertomuksesta ja Ratahallintokeskuksen ja rautatieyrityksen turvallisuuskertomuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä

Rautatieyrityksellä ja Ratahallintokeskuksella on oltava rautatieturvallisuutta koskevien säännösten ja määräysten mukainen turvallisuusjohtamisjärjestelmä, joka täyttää rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä III turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta.

Rautatieyrityksen turvallisuusjohtamisjärjestelmää laadittaessa on otettava huomioon sen harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus. Ratahallintokeskuksen turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on otettava huomioon rautatieyritysten toiminnan vaikutukset rataverkkoon sekä huolehdittava siitä, että kaikki rautatieyritykset voivat toimia yhteentoimivuuden teknisten eritelmien ja kansallisten turvallisuusmääräysten sekä turvallisuustodistuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Rautatieyrityksen ja Ratahallintokeskuksen on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle turvallisuusjohtamisjärjestelmään tehdyistä merkittävistä muutoksista.

Rautatieyrityksen toimitusjohtaja tai muu liikkeenjohtamisesta vastaava henkilö ja Ratahallintokeskuksen ylijohdaja vastaavat turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöön ottamisesta ja ylläpitämisestä johtamassaan organisaatiossa.

joka sisältää tiedot edellisen vuoden turvallisuustavoitteiden saavuttamisesta. Kertomus on toimitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* 30 päivään kesäkuuta mennessä.

Tarkempia säännöksiä yhteisistä turvallisuusindikaattoreista, *Liikenteen turvallisuusviraston* vuosikertomuksesta ja *Liikenneviraston* ja rautatieyrityksen turvallisuuskertomuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä

Rautatieyrityksellä, *muilla 31 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla toiminnanharjoittajilla* ja *Liikennevirastolla* on oltava rautatieturvallisuutta koskevien säännösten ja määräysten mukainen turvallisuusjohtamisjärjestelmä, joka täyttää rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä III turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta.

Rautatieyrityksen ja *muiden 31 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajien* turvallisuusjohtamisjärjestelmää laadittaessa on otettava huomioon *niiden* harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus. *Liikenneviraston* turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on otettava huomioon rautatieyritysten toiminnan vaikutukset rataverkkoon sekä huolehdittava siitä, että kaikki rautatieyritykset voivat toimia yhteentoimivuuden teknisten eritelmien ja kansallisten turvallisuusmääräysten sekä turvallisuustodistuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Rautatieyrityksen ja *Liikenneviraston* on ilmoitettava välittömästi *Liikenteen turvallisuusvirastolle* turvallisuusjohtamisjärjestelmään tehdyistä merkittävistä muutoksista.

Rautatieyrityksen toimitusjohtaja tai muu liikkeenjohtamisesta vastaava henkilö, *muun toiminnanharjoittajan toiminnasta vastaava henkilö* ja *Liikenneviraston* rautatietoimialasta vastaava johtaja vastaavat turvallisuusjohtamisjärjestelmän käyttöön ottamisesta ja ylläpitämisestä johtamassaan organisaatiossa.

31 §

Rautatieyrityksen turvallisuustodistus

Rautatieyrityksellä on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten turvallisuustodistus, joka voi kattaa rataverkon kokonaan tai osan siitä. Rautatieviraston on tässä pykälässä säädettyin edellytyksin hakemuksesta myönnettävä turvallisuustodistus tai hyväksyttävä muualla Euroopan talousalueella myönnetty turvallisuustodistus enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen osalta Rautatievirasto voi edellyttää hakijalta lisäselvitystä Suomessa harjoitettavaksi aiotusta liikenteestä tai muusta toiminnasta.

Rautatievirasto myöntää hakijalle turvallisuustodistuksen, jos:

1) hakijalla on turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja muu vastaava järjestelmä hakijan sisäisistä järjestelyistä, joilla varmistetaan rautatieliikenteen harjoittamista koskevien säännösten ja määräysten noudattaminen;

2) hakijan liikenneturvallisuudesta vastaava johto ja henkilöstö on tehtävänsä pätevä ja ammatillisesti koulutettu;

3) hakijan liikkuva kalusto täyttää sille asetetut vaatimukset ja sen huolto ja kunnossapito on järjestetty asianmukaisesti;

4) hakijalla on 11 §:ssä tarkoitettu riittävä vakuutus tai muu järjestely.

Hakijan on turvallisuustodistuksen myöntämiseksi tai hyväksymiseksi toimitettava Rautatievirastolle selvitykset 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä sekä tarvittaessa rautatieturvallisuudirektiivin liitteessä IV tarkoitettut selvitykset turvallisuustodistuksen verkkokohtaisen osan saamiseksi.

Rautatievirasto hyväksyy turvallisuustodistuksella tai erillisellä päätöksellä rautatieyrityksen turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja ne rautatieyrityksen sisäiset ohjeet, jotka koskevat rautatieyrityksen liikennöinnin ja sen harjoittaman muun toiminnan turvallisuuden varmistamista.

Rautatievirasto voi myöntää tai hyväksyä rautatieyrityksen turvallisuustodistuksen koskemaan valtion rataverkkoa kokonaisuudessaan tai yksittäisiä rautatiereittejä. Turvallisuustodistukseen voidaan muutoinkin sisällyttää rautatieliikenteen turvallisuutta koskevia

31 §

Turvallisuustodistus

Rautatieyrityksellä on oltava rautatieliikenteen harjoittamista varten turvallisuustodistus, joka koostuu A- ja B-osasta. Museoliikenteen harjoittajalla ja sellaisella radanpitoa harjoittavalla yrityksellä, jonka harjoittamaan radanpitoon liittyy liikennöintiä rataverkolla, on myös oltava turvallisuustodistus.

Rautatieyrityksen, museoliikenteen harjoittajan tai 1 momentissa tarkoitettun radanpitoa harjoittavan yrityksen, jonka tarkoituksena on aloittaa rautatieliikenteen tai radanpidon harjoittaminen Suomessa, on haettava turvallisuustodistuksen A- ja B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakijan, jolla on muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnetty voimassa oleva turvallisuustodistuksen A-osa, on haettava turvallisuustodistuksen B-osaa Liikenteen turvallisuusvirastolta ennen kuin se voi aloittaa rautatieliikenteen tai radanpidon harjoittamisen Suomessa. Turvallisuustodistuksen hakijan on liitettävä hakemukseen selvitykset turvallisuustodistuksen edellytysten täyttymisestä ja yksilöitävä, koskeeko hakemus koko rataverkkoa vai sen osaa. Lisäksi hakijan on ilmoitettava hakemuksessaan, koskeeko hakemus henkilö- vai tavaraliikennettä vai molempia. Hakijan on viraston pyynnöstä toimitettava viipymättä asian ratkaisemiseksi tarpeelliset lisätiedot.

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä hakijalle turvallisuustodistuksen A-osa, jos hakijalla on 30 §:n mukainen turvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä hakijalle turvallisuustodistuksen B-osa, jos:

1) hakija osoittaa täyttävänsä ne rataverkon käyttöä koskevat säännöt ja määräykset, jotka koskevat sitä verkon osaa, jossa se aikoo harjoittaa liikennettä tai liikennöidä, ja hakija osoittaa voivansa varmistaa säännösten ja määräysten noudattamisen;

2) hakija osoittaa, että sen henkilöstöryhmät ja sen käyttämän alihankkijan henkilöstöryhmät ovat asianomaisten määräysten mukaisesti tehtävänsä koulutettuja ja päte-

ehtoja, joiden perusteena on rautatieliikenteen turvallisuuden varmistaminen ottaen huomioon hakijan harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus. Rautatievirasto voi tarkistaa turvallisuustodistuksen tai sen osan, jos rautatiejärjestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä tai määräyksiä muutetaan olennaisesti.

Jos rautatieyrityksen harjoittaman rautatieliikenteen luonne tai laajuus muuttuu oleellisesti, sen on haettava uusi turvallisuustodistus tai pyydettävä Rautatievirastoa hyväksymään turvallisuustodistuksen uudelleen.

viä;

3) hakija osoittaa, että sen käyttämä liikkuva kalusto on asianomaisten määräysten mukainen ja että sen liikkuvan kaluston huolto ja kunnossapito on järjestetty asianmukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy turvallisuustodistuksen A-osalla turvallisuustodistuksen haltijan turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja turvallisuustodistuksen B-osalla ne turvallisuustodistuksen haltijan antamat asiakirjat ja järjestelyt, jotka liittyvät 4 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymiseen. Virasto voi sisällyttää turvallisuustodistukseen rautatieliikenteen turvallisuutta koskevia ehtoja, joilla varmistetaan rautatiejärjestelmän turvallisuus hakijan harjoittaman toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää turvallisuustodistuksen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Virasto voi tarkistaa turvallisuustodistuksen tai sen osan, jos rautatiejärjestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä tai määräyksiä muutetaan olennaisesti. Jos turvallisuustodistuksen haltijan harjoittaman toiminnan luonne tai laajuus muuttuu oleellisesti, sen tulee hakea turvallisuustodistuksen hyväksymistä uudelleen siltä osin, kuin muutos vaikuttaa turvallisuustodistuksen edellytyksiin.

32 §

Ratahallintokeskuksen turvallisuuslupa

Ratahallintokeskuksella on oltava valtion rataverkon suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitämistä varten Rautatieviraston myöntämä turvallisuuslupa. Rautatieviraston on tässä pykälässä säädetyn edellytyksin myönnettävä Ratahallintokeskukselle turvallisuuslupa enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Rautatievirasto myöntää turvallisuusluvan, jos Ratahallintokeskus osoittaa turvallisuusjohtamisjärjestelmällään ja muilla järjestelyillä voivansa varmistaa rataverkon turvallisen suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon. Lisäksi Ratahallintokeskuksella on oltava palveluksessaan asiantunteva ja pätevä turvallisuudesta vastaava johto ja muu henkilöstö.

Ratahallintokeskuksen on turvallisuusluvan

32 §

Liikenneviraston turvallisuuslupa

Liikennevirastolla on oltava valtion rataverkon suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitämistä varten Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä turvallisuuslupa. Liikenteen turvallisuusviraston on tässä pykälässä säädetyn edellytyksin myönnettävä Liikennevirastolle turvallisuuslupa enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää turvallisuusluvan, jos Liikennevirasto osoittaa turvallisuusjohtamisjärjestelmällään ja muilla järjestelyillä voivansa varmistaa rataverkon turvallisen suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon. Lisäksi Liikennevirastolla on oltava palveluksessaan asiantunteva ja pätevä turvallisuudesta vastaava johto ja muu henkilöstö.

myöntämiseksi toimitettava Rautatievirastolle tiedot:

1) turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sen muista sisäisistä turvallisuusjärjestelyistä, joilla varmistetaan valtion rataverkon turvallinen suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito sekä rataverkon hallinnointia koskevien säännösten ja määräysten noudattaminen;

2) turvallisuudesta vastaavan johdon ja henkilöstön pätevydestä ja ammatillisesta koulutuksesta.

Rautatievirasto hyväksyy myöntämällään turvallisuusluvalla tai erillisellä päätöksellä Ratahallintokeskuksen turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja ne Ratahallintokeskuksen sisäiset ja muut ohjeet, jotka koskevat rataverkon turvallisen suunnittelun, kunnossapidon ja rataverkon käytön kannalta välttämättömiä erityisvaatimuksia.

Rautatievirasto voi tarkistaa Ratahallintokeskuksen turvallisuusluvan, jos rautatiejärjestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä ja määräyksiä muutetaan olennaisesti.

33 §

Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen

Rautatieviraston on ratkaistava turvallisuustodistuksen ja -lupan myöntämistä tai hyväksymistä koskeva hakemus neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut sille kaikki hakemuksen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot. Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskeva päätös on kuitenkin aina tehtävä 12 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Rautatieyrityksen on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle turvallisuustodistukseen vaikuttavista muutoksista ja kun se ottaa palvelukseensa uusia turvallisuustehtäviä hoitavia henkilöstöryhmiä tai ottaa käyttöönsä uutta liikkuvaa kalustoa. Ratahallintokeskuksen on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle rataverkon ja sillä olevien laitteiden tai kunnossapidon tai sitä koskevien menettelyjen oleellisista muutoksista sekä muista turvallisuuslupaan vaikuttavista merkittävistä muutoksista.

Liikenneviraston on turvallisuusluvan myöntämiseksi toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tiedot:

1) turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja sen muista sisäisistä turvallisuusjärjestelyistä, joilla varmistetaan valtion rataverkon turvallinen suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito sekä rataverkon hallinnointia koskevien säännösten ja määräysten noudattaminen;

2) turvallisuudesta vastaavan johdon ja henkilöstön pätevydestä ja ammatillisesta koulutuksesta.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy myöntämällään turvallisuusluvalla tai erillisellä päätöksellä *Liikenneviraston* turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja ne *Liikenneviraston* sisäiset ja muut ohjeet, jotka koskevat rataverkon turvallisen suunnittelun, kunnossapidon ja rataverkon käytön kannalta välttämättömiä erityisvaatimuksia.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarkistaa *Liikenneviraston* turvallisuusluvan, jos rautatiejärjestelmän turvallisuutta koskevia säännöksiä ja määräyksiä muutetaan olennaisesti.

33 §

Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskevan asian käsittely ja niiden muuttaminen tai peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava turvallisuustodistuksen ja -lupan myöntämistä tai hyväksymistä koskeva hakemus neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut sille kaikki hakemuksen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot. Turvallisuustodistusta ja -lupaa koskeva päätös on kuitenkin aina tehtävä 12 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Rautatieyrityksen on ilmoitettava välittömästi *Liikenteen turvallisuusvirastolle* turvallisuustodistukseen vaikuttavista muutoksista ja kun se ottaa palvelukseensa uusia turvallisuustehtäviä hoitavia henkilöstöryhmiä tai ottaa käyttöönsä uutta liikkuvaa kalustoa. *Liikenneviraston* on ilmoitettava välittömästi *Liikenteen turvallisuusvirastolle* rataverkon ja sillä olevien laitteiden tai kunnossapidon tai sitä koskevien menettelyjen oleellisista muutoksista sekä muista turvallisuuslupaan vaikuttavista merkittävistä muutoksista.

Rautatievirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan muuttaa rautatieyrityksen turvallisuustodistusta ja Ratahallintokeskusta kuultuaan Ratahallintokeskuksen turvallisuuss lupaa, jos turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämisen edellytykset ovat muuttuneet.

Rautatievirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi rautatieyrityksen turvallisuustodistuksen ja Ratahallintokeskusta kuultuaan Ratahallintokeskuksen turvallisuuss luvan tai muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen hyväksynnän, jos todistuksen- tai luvanhaltija ei enää täytä turvallisuustodistuksen tai -luvan saamisen edellytyksiä tai toimii vakavasti vastoin sille säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia.

34 §

Liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset

Rautateiden liikkuvan kaluston kuljettajilla, liikenteenohjaukseen osallistuvilla sekä muilla välittömästi rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtäviä hoitavilla henkilöillä tulee olla tehtävien asianmukaisen hoitamisen vaatima terveys, koulutus ja muu kelpoisuus sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Muilla rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tehtäviä hoitavilla henkilöillä on oltava tehtävien asianmukaisen hoitamisen vaatima terveys, koulutus ja muu kelpoisuus. Heidän on oltava vähintään 18 vuoden ja enintään 65 vuoden ikäisiä ja muutoinkin sopivia hoitamaansa tehtävään.

Rautatieyrityksen, rautatieyritysten kansainvälisen yhteenliittymän ja radanpitoa harjoittavan yrityksen on annettava palveluksessaan olevalle 2 momentissa säädettyt kelpoisuusvaatimukset täyttävälle henkilölle kelpoisuustodistus. Kelpoisuustodistuksen antajan on pidettävä palveluksessaan olevista kelpoisuustodistuksen saaneista henkilöistä kelpoisuusrekisteriä. Rekisterin pitämiseen sovelletaan, mitä rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1167/2004) 16–20 §:ssä säädetään.

Rautatievirasto voi antaa tarkemmat mää-

Liikenteen turvallisuusvirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan muuttaa rautatieyrityksen turvallisuustodistusta ja Liikennevirastoa kuultuaan Liikenneviraston turvallisuuss lupaa, jos turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämisen edellytykset ovat muuttuneet.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi turvallisuustodistuksen haltijaa kuultuaan peruuttaa toistaiseksi tai määräajaksi rautatieyrityksen turvallisuustodistuksen ja Liikennevirastoa kuultuaan Liikenneviraston turvallisuuss luvan tai muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen hyväksynnän, jos todistuksen- tai luvanhaltija ei enää täytä turvallisuustodistuksen tai -luvan saamisen edellytyksiä tai toimii vakavasti vastoin sille säädettyjä tai määrättyjä velvollisuuksia.

34 §

Liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset

(kumotaan)

räykset 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kelpoisuusvaatimuksista, jollei niistä muuta säädetä tai määrätä. Rautatievirasto voi erityisestä syystä myöntää tämän momentin nojalla antamistaan määräyksistä erivapauden. Erivapauden myöntämisellä ei saa vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuutta.

35 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Rautatiejärjestelmässä käytettävän rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön ottamiseen on oltava Rautatieviraston myöntämä käyttöönottolupa, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu. Tämän pykälän säännökset rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvasta koskevat myös yksityisraiteilla käytettäviä rakenteellisia osajärjestelmiä.

Rautatieviraston on myönnettävä käyttöönottolupa sellaiselle rakenteelliselle osajärjestelmälle, joka täyttää yhteentoimivuuden teknisen eritelmän vaatimukset. Lisäksi osajärjestelmän on täytettävä Rautatieviraston 28 §:n nojalla antamien määräysten vaatimukset, jos ne koskevat asianomaista osajärjestelmää. Rautatievirasto voi hyväksyä rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön otettavaksi myös turvallisuusjohtamisjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä.

Osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava Rautatievirastolle. Virasto päättää suunnitelman perusteella, ovatko työt niin merkityksellisiä, että uusi käyttöönottolupa on tarpeen. Jos uusi käyttöönottolupa tarvitaan, Rautatievirasto päättää, miten laajasti yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä on sovellettava hankkeeseen.

Käyttöönottolupa voidaan myöntää toistaiseksi, tai se voidaan myöntää määräaikaisena, jos osajärjestelmää koskevat selvitykset ovat teknisistä tai muista vastaavista syistä saatavissa osittain vasta määräajan jälkeen.

Rautatievirasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Käyttöönottoluvan ehdot eivät

35 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupa

Rautatiejärjestelmässä käytettävän rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön ottamiseen on oltava *Liikenteen turvallisuusviraston* myöntämä käyttöönottolupa, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu. Tämän pykälän säännökset rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottoluvasta koskevat myös yksityisraiteilla käytettäviä rakenteellisia osajärjestelmiä.

Liikenteen turvallisuusviraston on myönnettävä käyttöönottolupa sellaiselle rakenteelliselle osajärjestelmälle, joka täyttää yhteentoimivuuden teknisen eritelmän vaatimukset. Lisäksi osajärjestelmän on täytettävä *Liikenteen turvallisuusviraston* 28 §:n nojalla antamien määräysten vaatimukset, jos ne koskevat asianomaista osajärjestelmää. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi hyväksyä rakenteellisen osajärjestelmän käyttöön otettavaksi myös turvallisuusjohtamisjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä.

Osajärjestelmän parantamista tai uudistamista koskeva suunnitelma on toimitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle*. Virasto päättää suunnitelman perusteella, ovatko työt niin merkityksellisiä, että uusi käyttöönottolupa on tarpeen. Jos uusi käyttöönottolupa tarvitaan, *Virasto* päättää, miten laajasti yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä on sovellettava hankkeeseen.

Käyttöönottolupa voidaan myöntää toistaiseksi, tai se voidaan myöntää määräaikaisena, jos osajärjestelmää koskevat selvitykset ovat teknisistä tai muista vastaavista syistä saatavissa osittain vasta määräajan jälkeen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää käyttöönottolupaan rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Käyttöönotto-

saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä ei enää täytä sille asetettuja vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, Rautatieviraston on kehotettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa. Jos luvanhaltija ei ole korjannut virhettä tai laiminlyöntiä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi.

35 a §

Rakentamisaikainen käyttö lupa

Jos muuta kuin liikkuva kalusteosajärjestelmää aiotaan käyttää rautatiejärjestelmässä ennen 35 §:ssä säädetyn käyttöönottoluvan myöntämistä, sille on haettava rakentamisaikainen käyttö lupa Rautatievirastolta. Virasto voi myöntää luvan, kun kysymys on vaiheittain valmistuvasta uudistamis- tai parantamishankkeesta ja osajärjestelmän käyttö on tarpeen riittävien liikenneyhteyksien turvaamiseksi, eikä rautatiejärjestelmän turvallisuutta vaaranneta. Rakentamisaikaisen käyttöluvan edellytysten arvioimiseksi hakijan on toimitettava Rautatievirastolle kuvaus liikennetarpeesta, suunnitelluista töistä sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä.

Rakentamisaikainen käyttö lupa voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Rautatievirasto voi sisällyttää lupaan ehtoja tai rajoituksia, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Jos turvallisuuteen, yhteentoimivuuteen tai luvan edellytyksiin vaikuttavissa seikoissa tapahtuu luvan voimassaolon aikana muutoksia, asiasta on ilmoitettava Rautatievirastolle sen arvioimiseksi, onko luvan ehtoja tai rajoituksia muutettava. Rautatievirasto voi tällöin vaatia uuden luvan hakemista asettamassaan kohtuullisessa määräajassa.

luvan ehdot eivät saa olla ristiriidassa olennaisten vaatimusten kanssa.

Jos osajärjestelmä ei enää täytä sille asetettuja vaatimuksia tai jos luvanhaltija ei noudata luvassa asetettuja rajoituksia tai ehtoja, *Liikenteen turvallisuusviraston* on kehotettava luvanhaltijaa korjaamaan havaitut virheet tai laiminlyönnit kohtuullisessa määräajassa. Jos luvanhaltija ei ole korjannut virhettä tai laiminlyöntiä asetetussa määräajassa, virasto voi peruuttaa käyttöönottoluvan kokonaan tai määräajaksi.

35 a §

Rakentamisaikainen käyttö lupa

Jos muuta kuin liikkuva kalusteosajärjestelmää aiotaan käyttää rautatiejärjestelmässä ennen 35 §:ssä säädetyn käyttöönottoluvan myöntämistä, sille on haettava rakentamisaikainen käyttö lupa *Liikenteen turvallisuusvirastolta*. Virasto voi myöntää luvan, kun kysymys on vaiheittain valmistuvasta uudistamis- tai parantamishankkeesta ja osajärjestelmän käyttö on tarpeen riittävien liikenneyhteyksien turvaamiseksi, eikä rautatiejärjestelmän turvallisuutta vaaranneta. Rakentamisaikaisen käyttöluvan edellytysten arvioimiseksi hakijan on toimitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* kuvaus liikennetarpeesta, suunnitelluista töistä sekä toimenpiteistä, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä.

Rakentamisaikainen käyttö lupa voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi sisällyttää lupaan ehtoja tai rajoituksia, joilla varmistetaan turvallisuus ja yhteentoimivuus rautatiejärjestelmässä. Jos turvallisuuteen, yhteentoimivuuteen tai luvan edellytyksiin vaikuttavissa seikoissa tapahtuu luvan voimassaolon aikana muutoksia, asiasta on ilmoitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* sen arvioimiseksi, onko luvan ehtoja tai rajoituksia muutettava. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi tällöin vaatia uuden luvan hakemista asettamassaan kohtuullisessa määräajassa.

36 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupaa ja yhteentoimivuuden osatekijän hyväksyntää koskevat erinäiset säännökset

Rakenteellisella osajärjestelmällä, jolle on myönnetty käyttöönottolupa muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, on oltava Rautatieviraston myöntämä käyttöönottolupa ennen sen ottamista käyttöön.

Rautatievirasto voi hakemuksesta myöntää yhteentoimivuuden osatekijälle tyypikohtaisen hyväksynnän, jos osatekijä täyttää 28 §:n nojalla säädetty tai määrätty vaatimukset, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu.

37 §

Liikkuvan kaluston rekisteri

Rautatievirasto pitää rautatiejärjestelmän turvallisuuden edistämiseksi ja liikkuvan kaluston yksilöimiseksi rekisteriä, jonka avulla valvotaan liikkuvan kaluston kelpoisuutta ja liikenneturvallisuutta. Liikkuva kalusto rekisteröidään Rautatieviraston ylläpitämään rekisteriin, jos liikkuva kalusto on saanut käyttöönottoluvan Suomessa. Rekisteriin merkitään myös sellainen valtion rataverkolla käytettävä liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, sekä yksityisraiteilla käytettävä liikkuva kalusto.

Rautatievirasto voi rekisteröidä liikkuvan kaluston hakemuksesta myös määrääjäksi. Myös sellainen liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan toisessa valtiossa, voidaan rekisteröidä määrääjäksi, jos sille on myönnetty käyttöönottolupa Suomessa ja sitä käytetään valtion rataverkolla ainoastaan väliaikaisesti.

36 §

Rakenteellisen osajärjestelmän käyttöönottolupaa ja yhteentoimivuuden osatekijän hyväksyntää koskevat erinäiset säännökset

Rakenteellisella osajärjestelmällä, jolle on myönnetty käyttöönottolupa muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, on oltava *Liikenteen turvallisuusviraston* myöntämä käyttöönottolupa ennen sen ottamista käyttöön.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta myöntää yhteentoimivuuden osatekijälle tyypikohtaisen hyväksynnän, jos osatekijä täyttää 28 §:n nojalla säädetty tai määrätty vaatimukset, jollei Suomea koskevasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu.

37 §

Liikkuvan kaluston rekisteri

Liikenteen turvallisuusvirasto pitää rautatiejärjestelmän turvallisuuden edistämiseksi ja liikkuvan kaluston yksilöimiseksi rekisteriä, jonka avulla valvotaan liikkuvan kaluston kelpoisuutta ja liikenneturvallisuutta. Liikkuva kalusto rekisteröidään *Liikenteen turvallisuusviraston* ylläpitämään rekisteriin, jos liikkuva kalusto on saanut käyttöönottoluvan Suomessa. Rekisteriin merkitään myös sellainen valtion rataverkolla käytettävä liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan muualla Euroopan talousalueella tai talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, sekä yksityisraiteilla käytettävä liikkuva kalusto.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi rekisteröidä liikkuvan kaluston hakemuksesta myös määrääjäksi. Myös sellainen liikkuva kalusto, joka on saanut käyttöönottoluvan toisessa valtiossa, voidaan rekisteröidä määrääjäksi, jos sille on myönnetty käyttöönottolupa Suomessa ja sitä käytetään valtion rataverkolla ainoastaan väliaikaisesti.

38 §

Liikkuvan kaluston rekisteröinti ja kaluston poistaminen rekisteristä

Liikkuvan kaluston rekisteröintiä haetaan Rautatievirastolta. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että 37 §:ssä säädetty rekisteröinnin edellytykset täyttyvät, ja muut rekisteröintiä varten tarvittavat selvitykset, joista Rautatievirasto antaa tarkemmat määräykset.

Jos liikkuvan kaluston omistaja, haltija tai vuokraaja vaihtuu tai muut rekisteriin merkityt tiedot tai muut rekisteröinnin edellytykset muuttuvat, rautatieyrityksen tai muun liikkuvasta kalustosta vastaavan yhtiön tai yhteisön on ilmoitettava siitä Rautatievirastolle. Muutoksesta on ilmoitettava Rautatievirastolle 14 päivän kuluessa siitä, kun rautatieyritys tai muu liikkuvasta kalustosta vastaava yhtiö tai yhteisö on saanut muutoksesta tiedon. Jollei ilmoitusta ole tehty tässä momentissa säädettyssä määräajassa, Rautatievirasto voi kieltää liikkuvan kaluston käyttämisen valtion rataverkolla.

Rautatieviraston on poistettava liikkuva kalusto rekisteristä, jos:

- 1) rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty;
- 2) liikkuva kalusto on tuhoutunut, romutettu tai muuten poistettu käytöstä; tai
- 3) rekisteriin merkityn liikkuvan kaluston katsastus ei ole ollut voimassa kahteen vuoteen eikä liikkuvaa kalustoa ole sen jälkeen Rautatieviraston määräämässä ajassa uudelleen todettu liikennekelpoiseksi.

39 §

Liikkuvan kaluston katsastusjärjestelmä

Rataverkolla kansallisessa liikenteessä käytettävä liikkuva kalusto kuuluu Rautatieviraston katsastusjärjestelmän piiriin.

Rautatievirasto järjestää katsastuksen tai hankkii katsastuspalvelut julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Rautatievirasto antaa kuitenkin katsastusta koskevat ja siihen

38 §

Liikkuvan kaluston rekisteröinti ja kaluston poistaminen rekisteristä

Liikkuvan kaluston rekisteröintiä haetaan *Liikenteen turvallisuusvirastolta*. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että 37 §:ssä säädetty rekisteröinnin edellytykset täyttyvät, ja muut rekisteröintiä varten tarvittavat selvitykset, joista *Liikenteen turvallisuusvirasto* antaa tarkemmat määräykset.

Jos liikkuvan kaluston omistaja, haltija tai vuokraaja vaihtuu tai muut rekisteriin merkityt tiedot tai muut rekisteröinnin edellytykset muuttuvat, rautatieyrityksen tai muun liikkuvasta kalustosta vastaavan yhtiön tai yhteisön on ilmoitettava siitä *Liikenteen turvallisuusvirastolle*. Muutoksesta on ilmoitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* 14 päivän kuluessa siitä, kun rautatieyritys tai muu liikkuvasta kalustosta vastaava yhtiö tai yhteisö on saanut muutoksesta tiedon. Jollei ilmoitusta ole tehty tässä momentissa säädettyssä määräajassa, *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi kieltää liikkuvan kaluston käyttämisen valtion rataverkolla.

Liikenteen turvallisuusviraston on poistettava liikkuva kalusto rekisteristä, jos:

- 1) rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty;
- 2) liikkuva kalusto on tuhoutunut, romutettu tai muuten poistettu käytöstä; tai
- 3) rekisteriin merkityn liikkuvan kaluston katsastus ei ole ollut voimassa kahteen vuoteen eikä liikkuvaa kalustoa ole sen jälkeen *Liikenteen turvallisuusviraston* määräämässä ajassa uudelleen todettu liikennekelpoiseksi.

39 §

Liikkuvan kaluston katsastusjärjestelmä

Rataverkolla kansallisessa liikenteessä käytettävä liikkuva kalusto kuuluu *Liikenteen turvallisuusviraston* katsastusjärjestelmän piiriin.

Liikenteen turvallisuusvirasto järjestää katsastuksen tai hankkii katsastuspalvelut julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta. *Liikenteen turvallisuusvirasto* antaa kuitenkin

liittyvät hallintopäätökset.

Rautatievirasto voi antaa tarkempia määräyksiä liikkuvan kaluston katsastuksesta ja katsastusjärjestelmästä.

40 §

Ratarekisteri

Ratahallintokeskus pitää yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä, johon on sisällytettävä tiedot osajärjestelmistä ja niiden ominaisuuksista sekä muut asianomaisessa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä edellytetyt tiedot.

41 §

Ilmoitetun laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen

Rautatievirasto nimeää hakemuksesta ilmoitetun laitoksen tavanomaista rautatiejärjestelmää ja suurten nopeuksien rautatiejärjestelmää varten määräajaksi tai toistaiseksi. Laitoksen nimeämisen edellytyksenä on, että:

- 1) laitos on viranomainen tai suomalainen oikeushenkilö;
- 2) laitos on luotettava sekä toiminnallisesti, kaupallisesti ja taloudellisesti rautatiejärjestelmämarkkinoiden osapuolista riippumaton;
- 3) laitoksella on toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely;
- 4) laitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet.

Rautatievirasto voi sisällyttää ilmoitetun laitoksen nimeämistä koskevaan päätökseen sellaisia laitoksen toimintaan liittyviä rajoituksia tai ehtoja, joilla varmistetaan, että laitokselle kuuluvat tehtävät hoidetaan asianmukaisesti.

Rautatievirasto voi peruuttaa ilmoitetun laitoksen nimeämisen kokonaan tai määräajaksi, jos laitos ei täytä säädettyjä vaatimuksia taikka jos laitos toimii olennaisesti tämän lain tai

katsastusta koskevat ja siihen liittyvät hallintopäätökset.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä liikkuvan kaluston katsastuksesta ja katsastusjärjestelmästä.

40 §

Ratarekisteri

Liikennevirasto pitää yhteentoimivuuden edistämiseksi ratarekisteriä, johon on sisällytettävä tiedot osajärjestelmistä ja niiden ominaisuuksista sekä muut asianomaisessa yhteentoimivuuden teknisessä eritelmässä edellytetyt tiedot.

41 §

Ilmoitetun laitoksen nimeäminen ja nimeämisen peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto nimeää hakemuksesta ilmoitetun laitoksen tavanomaista rautatiejärjestelmää ja suurten nopeuksien rautatiejärjestelmää varten määräajaksi tai toistaiseksi. Laitoksen nimeämisen edellytyksenä on, että:

- 1) laitos on viranomainen tai suomalainen oikeushenkilö;
- 2) laitos on luotettava sekä toiminnallisesti, kaupallisesti ja taloudellisesti rautatiejärjestelmämarkkinoiden osapuolista riippumaton;
- 3) laitoksella on toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely;
- 4) laitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi sisällyttää ilmoitetun laitoksen nimeämistä koskevaan päätökseen sellaisia laitoksen toimintaan liittyviä rajoituksia tai ehtoja, joilla varmistetaan, että laitokselle kuuluvat tehtävät hoidetaan asianmukaisesti.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa ilmoitetun laitoksen nimeämisen kokonaan tai määräajaksi, jos laitos ei täytä säädettyjä vaatimuksia taikka jos laitos toimii olennai-

tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin tai suurten nopeuksien rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin vastaisesti.

sesti tämän lain tai tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin tai suurten nopeuksien rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusdirektiivin vastaisesti.

42 §

Ilmoitetun laitoksen tehtävät ja valvonta

Rautatievirasto valvoo ilmoitetun laitoksen toimintaa. Rautatievirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot laitoksen hallinnosta, taloudesta, henkilökunnan teknisestä pätevyydestä, laitoksen tekemistä arvioinneista sekä tämän lain mukaisista arviointimenettelyistä ja laitoksen antamista vaatimuksenmukaisuustodistuksista ja tarkastustodistuksista. Ilmoitetun laitoksen on ilmoitettava Rautatievirastolle sellaisista toimintansa muutoksista, joilla voi olla vaikutusta ilmoitettuna laitoksena toimimisen edellytyksiin.

42 §

Ilmoitetun laitoksen tehtävät ja valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo ilmoitetun laitoksen toimintaa. *Liikenteen turvallisuusvirastolla* on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarpeelliset tiedot laitoksen hallinnosta, taloudesta, henkilökunnan teknisestä pätevyydestä, laitoksen tekemistä arvioinneista sekä tämän lain mukaisista arviointimenettelyistä ja laitoksen antamista vaatimuksenmukaisuustodistuksista ja tarkastustodistuksista. Ilmoitetun laitoksen on ilmoitettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* sellaisista toimintansa muutoksista, joilla voi olla vaikutusta ilmoitettuna laitoksena toimimisen edellytyksiin.

46 §

Turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonta

Rautatievirasto on tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen, ja se vastaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonnasta. Virasto valvoo turvallisuutta ja yhteentoimivuutta myös yksityisraiteilla.

Rautatievirasto valvoo, että rautatieyrityksen ja Ratahallintokeskuksen turvallisuusjohtamisjärjestelmät täyttävät tässä laissa ja rautatieturvallisuusdirektiivin liitteessä III turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Onnettomuustutkintakeskus voi onnettomuustutkinnan toimittamiseksi tarkastaa rautatieyrityksen ja Ratahallintokeskuksen turvallisuusjohtamisjärjestelmän.

Rautatievirastolla on oikeus valvontatehtävän hoitamiseksi päästä Ratahallintokeskuksen, rautatieliikenteen harjoittajan, yksityisraiteen haltijan, radanpidon töitä tekevän yri-

46 §

Turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto on tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen, ja se vastaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden ja yhteentoimivuuden valvonnasta. Virasto valvoo turvallisuutta ja yhteentoimivuutta myös yksityisraiteilla.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että rautatieyrityksen ja *Liikenneviraston* turvallisuusjohtamisjärjestelmät täyttävät tässä laissa ja rautatieturvallisuusdirektiivin liitteessä III turvallisuusjohtamisjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Onnettomuustutkintakeskus voi onnettomuustutkinnan toimittamiseksi tarkastaa rautatieyrityksen ja *Liikenneviraston* turvallisuusjohtamisjärjestelmän.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus valvontatehtävän hoitamiseksi päästä *Liikenneviraston*, rautatieliikenteen harjoittajan, yksityisraiteen haltijan, radanpidon töitä te-

tyksen, liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavan yrityksen hallinnassa oleviin tiloihin, tarkastaa 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja saada salassapitosäännösten estämättä nähtäväkseen valvonnan toimittamiseksi tarvittavat rekisterit, luettelot ja muut asiakirjat. Rautatievirasto voi käyttää valvonnan asiantuntijan apua, jos se on valvonnan toimittamiseksi tarpeellista. Poliisin tulee tarvittaessa antaa virka-apua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa koskeissa asioissa.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen yritysten ja yhteisöjen on salassapitosäännösten estämättä annettava Rautatievirastolle sen valvontatehtävän hoitamiseksi tarvitsemat tiedot.

47 §

Osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän markkinavalvonta

Rautatievirasto valvoo rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusvaatimusten noudattamista. Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarvittavat tiedot ilmoitetulta laitokselta, osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden valmistajalta, näiden edustajalta, niiltä, jotka saattavat osajärjestelmiä tai yhteentoimivuuden osatekijöitä markkinoille, pitävät kaupan, myyvät tai muutoin luovuttavat niitä, sekä niiltä, jotka ottavat käyttöön tai käyttävät osajärjestelmiä ja yhteentoimivuuden osatekijöitä.

Jos 44 §:ssä tarkoitettu vakuutus ei ole asianmukainen taikka osajärjestelmä tai yhteentoimivuuden osatekijä ei muutoin vastaa tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä ja määrättyjä vaatimuksia, Rautatieviraston on vaadittava 1 momentissa tarkoitettua yhteisöä tai muuta tahoa ryhtymään toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi. Jos osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksenmukaisuuden vastaisuus vaarantaa rautatiejärjestelmän turvallisuuden

kevän yrityksen, liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavan yrityksen hallinnassa oleviin tiloihin, tarkastaa 30 §:ssä tarkoitettu turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja saada salassapitosäännösten estämättä nähtäväkseen valvonnan toimittamiseksi tarvittavat rekisterit, luettelot ja muut asiakirjat. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi käyttää valvonnan asiantuntijan apua, jos se on valvonnan toimittamiseksi tarpeellista. Poliisin tulee tarvittaessa antaa virka-apua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa koskeissa asioissa.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen yritysten ja yhteisöjen on salassapitosäännösten estämättä annettava *Liikenteen turvallisuusvirastolle* sen valvontatehtävän hoitamiseksi tarvitsemat tiedot.

47 §

Osajärjestelmän ja yhteentoimivuuden osatekijän markkinavalvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo rautatiejärjestelmän yhteentoimivuusvaatimusten noudattamista. Virastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvontatehtävänsä suorittamiseksi tarvittavat tiedot ilmoitetulta laitokselta, osajärjestelmien ja yhteentoimivuuden osatekijöiden valmistajalta, näiden edustajalta, niiltä, jotka saattavat osajärjestelmiä tai yhteentoimivuuden osatekijöitä markkinoille, pitävät kaupan, myyvät tai muutoin luovuttavat niitä, sekä niiltä, jotka ottavat käyttöön tai käyttävät osajärjestelmiä ja yhteentoimivuuden osatekijöitä.

Jos 44 §:ssä tarkoitettu vakuutus ei ole asianmukainen taikka osajärjestelmä tai yhteentoimivuuden osatekijä ei muutoin vastaa tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä ja määrättyjä vaatimuksia, *Liikenteen turvallisuusviraston* on vaadittava 1 momentissa tarkoitettua yhteisöä tai muuta tahoa ryhtymään toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi. Jos osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän vaatimuksenmukaisuuden vastaisuus vaarantaa rautatie-

tai vaatimuksenmukaisuuden vastaisuus on muutoin olennainen, viraston on ryhdyttävä toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän käytön rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka sen poistamiseksi markkinoilta. Viraston on ilmoitettava tässä momentissa tarkoitettusta toimenpiteestä Euroopan yhteisöjen komissiolle.

järjestelmän turvallisuuden tai vaatimuksenmukaisuuden vastaisuus on muutoin olennainen, viraston on ryhdyttävä toimenpiteisiin osajärjestelmän tai yhteentoimivuuden osatekijän käytön rajoittamiseksi tai kieltämiseksi taikka sen poistamiseksi markkinoilta. Viraston on ilmoitettava tässä momentissa tarkoitettusta toimenpiteestä Euroopan yhteisöjen komissiolle.

48 §

Onnettomuuden tai muun uhkaavan tilanteen estäminen

Rautatievirastolla on oikeus keskeyttää rautatieliikennettä tai rautateitä uhkaava toimenpide tai muu tapahtuma, jos on perusteltua syytä olettaa, että rautatieliikenteen tai rautateiden turvallisuus tai ihmisten henki tai terveys on uhattuna. Samoin perusteiden Rautatievirasto voi keskeyttää huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttavan toimenpiteen tai tapahtuman.

48 §

Onnettomuuden tai muun uhkaavan tilanteen estäminen

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus keskeyttää rautatieliikennettä tai rautateitä uhkaava toimenpide tai muu tapahtuma, jos on perusteltua syytä olettaa, että rautatieliikenteen tai rautateiden turvallisuus tai ihmisten henki tai terveys on uhattuna. Samoin perusteiden *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi keskeyttää huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheuttavan toimenpiteen tai tapahtuman.

49 §

Rautateitä uhkaavaan vaaraan ja onnettomuuteen varautuminen

Rautatieliikenteen harjoittajan, Ratahallintokeskuksen ja radanpitoon liittyvää liikennettä harjoittavan yrityksen on riittävällä tavalla varauduttava rautateitä uhkaavan vaaran tai onnettomuuden varalta. Rautatievirasto voi antaa tarkempia määräyksiä varautumisesta onnettomuuteen ja vaaratilanteeseen.

Rautatievirasto voi velvoittaa rautatieyrityksen ja sen, joka suorittaa liikenneturvallisuuteen liittyviä tehtäviä rautatieliikenteessä, osallistumaan pelastusharjoituksiin ja rautatieliikenteen pelastustoimintaan, kuitenkin enintään viideksi vuorokaudeksi vuodessa.

49 §

Rautateitä uhkaavaan vaaraan ja onnettomuuteen varautuminen

Rautatieliikenteen harjoittajan, *Liikenneviraston* ja radanpitoon liittyvää liikennettä harjoittavan yrityksen on riittävällä tavalla varauduttava rautateitä uhkaavan vaaran tai onnettomuuden varalta. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi antaa tarkempia määräyksiä varautumisesta onnettomuuteen ja vaaratilanteeseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi velvoittaa rautatieyrityksen ja sen, joka suorittaa liikenneturvallisuuteen liittyviä tehtäviä rautatieliikenteessä, osallistumaan pelastusharjoituksiin ja rautatieliikenteen pelastustoimintaan, kuitenkin enintään viideksi vuorokaudeksi vuodessa.

50 §

*Rautatieonnettomuuksien ja vaaratilanteiden
tutkinta*

Rautatieliikenteen harjoittajan ja Ratahallintokeskuksen on ilmoitettava onnettomuus-
tutkintakeskukselle ja Rautatievirastolle vii-
pymättä niiden tietoon tulleista onnettomuuksista ja vaaratilanteista.

Rautatievirasto voi tutkia muut kuin 1 momentin mukaan tutkittavana olevat vaaratilanteet ja tapahtumat, jos se on tarpeen rautateiden turvallisuuden edistämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä rautatieliikenteen harjoittajan ja Ratahallintokeskuksen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen sisällöstä.

51 §

Säätelyelin

Rautatieviraston on säätelyelimenä sen lisäksi, mitä sen tehtävistä tämän lain nojalla muutoin säädetään, valvottava lain mukaisten vaatimusten noudattamista. Sen on erityisesti varmistettava, että 14 §:ssä tarkoitettu ratamaksu ei ole syrjivä tai muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen ja että ratakapasiteetin jakaminen hoidetaan tässä laissa säädettyjen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Rautatievirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheutonta viivytystä saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot rautatieliikenteen harjoittajilta ja Ratahallintokeskukselta.

52 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Rautatievirastossa

Rautatieyrittäjä tai muu taho, jonka etua tai oikeutta asia koskee, voi saattaa asian Rautatieviraston tutkittavaksi, jos se katsoo, että

50 §

*Rautatieonnettomuuksien ja vaaratilanteiden
tutkinta*

Rautatieliikenteen harjoittajan ja Liikenneviraston on ilmoitettava onnettomuus-
tutkintakeskukselle ja Liikenteen turvallisuusvirastolle viipymättä niiden tietoon tulleista onnettomuuksista ja vaaratilanteista.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tutkia muut kuin 1 momentin mukaan tutkittavana olevat vaaratilanteet ja tapahtumat, jos se on tarpeen rautateiden turvallisuuden edistämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä rautatieliikenteen harjoittajan ja Liikenneviraston ilmoitusvelvollisuudesta ja sen sisällöstä.

51 §

Säätelyelin

Liikenteen turvallisuusvirasto on säätelyelimenä sen lisäksi, mitä sen tehtävistä tämän lain nojalla muutoin säädetään, valvottava lain mukaisten vaatimusten noudattamista. Sen on erityisesti varmistettava, että 14 §:ssä tarkoitettu ratamaksu ei ole syrjivä tai muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen ja että ratakapasiteetin jakaminen hoidetaan tässä laissa säädettyjen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä ilman aiheutonta viivytystä saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot rautatieliikenteen harjoittajilta ja Liikennevirastolta.

52 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Liikenteen turvallisuusvirastossa

Rautatieyrittäjä tai muu taho, jonka etua tai oikeutta asia koskee, voi saattaa asian Liikenteen turvallisuusviraston tutkittavaksi, jos se

joku toimii tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti. Rautatievirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen.

Rautatieviraston on ratkaistava 1 momentissa tarkoitettu asia ilman aiheetonta viivytystä. Osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia.

Rautatieviraston käsitellessä 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palveluiden hinnoittelua koskevaa erimielisyyttä palvelua tarjoavan rautatieyrityksen ja koulutuspalveluja tarjoavan yhteisön tulee Rautatieviraston pyynnöstä esittää selvitys siitä, että sen palvelusta perimä hinta on kohtuullinen ja tasapuolinen.

Rautatieviraston tulee edistää rautatieyritysten yhteistyötä. Viraston on pyrittävä ratkaisemaan niiden väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla. Jos sovittelu ei johda tulokseen, viraston on riidan osapuolen vaatimuksesta annettava asiassa päätös kohtuullisessa ajassa sovittelun päättymisestä.

53 §

Radanpitoon liittyvä liikenne

Radanpitoon liittyvä liikenne voidaan järjestää Ratahallintokeskuksen liikenteenohjauksen johdolla siten, että radanpidon liikenne ei vaikuta ratakapasiteetin hakijoiden oikeuteen käyttää näille myönnettyä ratakapasiteettia.

55 §

Liikennöintilupa

Tämän lain 53 §:ssä tarkoitettua radanpitoon liittyvää liikennöintiä ja 54 §:ssä tarkoitettua museoliikennettä varten on oltava Rautatieviraston myöntämä liikennöintilupa.

Liikennöintilupa myönnetään hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, jos:

1) hakijalla on 11 §:ssä tarkoitettu vastuu-
vakuutus tai muu vastaava järjestely;

katsoo, että joku toimii tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti. *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen.

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava 1 momentissa tarkoitettu asia ilman aiheetonta viivytystä. Osapuolille päätöksen yhteydessä asetettavien velvoitteiden tulee olla tämän lain säännösten mukaisia.

Liikenteen turvallisuusviraston käsitellessä 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palveluiden hinnoittelua koskevaa erimielisyyttä palvelua tarjoavan rautatieyrityksen ja koulutuspalveluja tarjoavan yhteisön tulee *Liikenteen turvallisuusviraston* pyynnöstä esittää selvitys siitä, että sen palvelusta perimä hinta on kohtuullinen ja tasapuolinen.

Liikenteen turvallisuusviraston tulee edistää rautatieyritysten yhteistyötä. Viraston on pyrittävä ratkaisemaan niiden väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla. Jos sovittelu ei johda tulokseen, viraston on riidan osapuolen vaatimuksesta annettava asiassa päätös kohtuullisessa ajassa sovittelun päättymisestä.

53 §

Radanpitoon liittyvä liikenne

Radanpitoon liittyvä liikenne voidaan järjestää *Liikenneviraston* liikenteenohjauksen johdolla siten, että radanpidon liikenne ei vaikuta ratakapasiteetin hakijoiden oikeuteen käyttää näille myönnettyä ratakapasiteettia.

55 §

Liikennöintilupa

(kumotaan)

2) hakijan liikennöintiä hoitavilla henkilöillä on tehtäviin vaadittu kelpoisuus;

3) hakijan liikennöintiin käyttämä kalusto on hyväksytty ja täyttää sille asetetut vaatimukset;

4) hakijalla on järjestelmä, jolla varmistetaan organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta.

56 §

Yksityisraiteiden liityntä valtion rataverkkoon

Rautatieyritykset ja muut yksityisoikeudelliset yhtiöt tai yhteisöt sekä kunnat ja valtion viranomaiset voivat liittää raiteitaan valtion rataverkkoon, jos Ratahallintokeskus myöntää liityntää varten yksityisraideliityntäluvan. Liitynnän käyttöönotosta ja ylläpidosta on sovittava Ratahallintokeskuksen ja luvan saajan kesken.

58 §

Velvollisuus koulutuspalvelujen tarjoamiseen

Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuja liikenneturvallisuuteen liittyviä koulutuspalveluja tai muita rautatieliikenteen koulutuspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla korvausta vastaan koulutuspalveluja muille tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittaville yhtiöille ja muille yhteisöille, jos koulutus on tarpeellista turvallisuustodistuksen saamista koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Korvauksen tulee olla tasapuolinen ja kohtuullinen ottaen huomioon koulutuksesta aiheutuneet kustannukset ja kohtuullinen voitto.

59 §

Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma

Jos Ratahallintokeskus toteaa rautatiereitin

56 §

Yksityisraiteiden liityntä valtion rataverkkoon

Rautatieyritykset ja muut yksityisoikeudelliset yhtiöt tai yhteisöt sekä kunnat ja valtion viranomaiset voivat liittää raiteitaan valtion rataverkkoon, jos *Liikennevirasto* myöntää liityntää varten yksityisraideliityntäluvan. Liitynnän käyttöönotosta ja ylläpidosta on sovittava *Liikenneviraston* ja luvan saajan kesken.

58 §

Velvollisuus koulutuspalvelujen tarjoamiseen

Rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetussa laissa (/2009) tarkoitettuja liikenneturvallisuuteen liittyviä koulutuspalveluja tai muita rautatieliikenteen koulutuspalveluja tarjoavan yhtiön tai muun yhteisön on tarjottava tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla korvausta vastaan koulutuspalveluja muille tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittaville yhtiöille ja muille yhteisöille, jos koulutus on tarpeellista turvallisuustodistuksen saamista koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Korvauksen tulee olla tasapuolinen ja kohtuullinen ottaen huomioon koulutuksesta aiheutuneet kustannukset ja kohtuullinen voitto.

59 §

Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma

Jos *Liikennevirasto* toteaa rautatiereitin

19 §:n 2 momentin nojalla ylikuormitetuksi, sen on laadittava kuuden kuukauden kuluessa ylikuormittumisen toteamisesta ratakapasiteettia koskeva arviointi. Arvioinnissa on selvitettävä rautatiereitin ylikuormittumisen syyt sekä ne Ratahallintokeskuksen toimenpiteet, joilla se voi poistaa tai vähentää ylikuormittumista arvioitavana olevalla rautatiereitillä.

Jos Ratahallintokeskus on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ratakapasiteettia koskevan arvioinnin, sen on tämän jälkeen tehtävä ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma kuuden kuukauden kuluessa arvioinnin valmistumisesta. Ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelmassa on yksilöitävä ylikuormituksen syyt, rautatieliikenteen todennäköinen kehittyminen, rataverkon kehittämistä koskevat rajoitukset sekä ratakapasiteetin vahvistamisen vaihtoehdot ja kustannukset ottaen huomioon kustannus-hyötyanalyysiin perustuvat arviot esitetyistä vaihtoehdoista sekä edellytykset ratamaksuun liittyvien maksujen muuttamiseen.

19 §:n 2 momentin nojalla ylikuormitetuksi, sen on laadittava kuuden kuukauden kuluessa ylikuormittumisen toteamisesta ratakapasiteettia koskeva arviointi. Arvioinnissa on selvitettävä rautatiereitin ylikuormittumisen syyt sekä ne *Liikenneviraston* toimenpiteet, joilla se voi poistaa tai vähentää ylikuormittumista arvioitavana olevalla rautatiereitillä.

Jos *Liikennevirasto* on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ratakapasiteettia koskevan arvioinnin, sen on tämän jälkeen tehtävä ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma kuuden kuukauden kuluessa arvioinnin valmistumisesta. Ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelmassa on yksilöitävä ylikuormituksen syyt, rautatieliikenteen todennäköinen kehittyminen, rataverkon kehittämistä koskevat rajoitukset sekä ratakapasiteetin vahvistamisen vaihtoehdot ja kustannukset ottaen huomioon kustannus-hyötyanalyysiin perustuvat arviot esitetyistä vaihtoehdoista sekä edellytykset ratamaksuun liittyvien maksujen muuttamiseen.

60 §

Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset

Liikenteenohjauspalveluja ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavalla yrityksellä tulee olla Rautatieviraston hyväksymä turvallisuuden takaava organisaatio ja järjestelmä, jolla varmistetaan organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta. Järjestelmään tehdyistä merkittävistä muutoksista on ilmoitettava välittömästi Rautatievirastolle. Palveluja on tarjottava tasapuolisesti kaikille rautatieyrityksille. Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen toiminnassa on noudatettava hyvän hallinnon vaatimuksia.

60 §

Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset

Liikenteenohjauspalveluja ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluja tarjoavalla yrityksellä tulee olla *Liikenteen turvallisuusviraston* hyväksymä turvallisuuden takaava organisaatio ja järjestelmä, jolla varmistetaan organisaation toimintaan oleellisesti kuuluvien riskien hallinta. Järjestelmään tehdyistä merkittävistä muutoksista on ilmoitettava välittömästi *Liikenteen turvallisuusvirastolle*. Palveluja on tarjottava tasapuolisesti kaikille rautatieyrityksille. Liikenteenohjauspalveluja tarjoavan yrityksen toiminnassa on noudatettava hyvän hallinnon vaatimuksia.

61 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Rautatieviraston, Ratahallintokeskuksen ja rautatieyrityksen on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä niihin verrattavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Oman toimintansa varmistamisen lisäksi Rautatieviraston ja Ratahallintokeskuksen tulee varmistaa rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

61 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Liikenteen turvallisuusviraston, Liikenneviraston ja rautatieyrityksen on varautumisen avulla huolehdittava siitä, että niiden toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä niihin verrattavissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Oman toimintansa varmistamisen lisäksi Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston tulee varmistaa rataverkon liikennöitävyys myös erilaisissa poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

62 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus ratamaksun määräämistä, tilastointia ja tutkimusta varten

Rautatieliikenteen harjoittajan on pyynnöstä annettava Ratahallintokeskukselle ratamaksun määräämistä varten sekä tilastointia ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot taloudestaan ja harjoittamastaan liikenteestä. Sama oikeus tiedonsaantiin on Rautatievirastolla tilastointia ja tutkimusta varten.

62 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus ratamaksun määräämistä, tilastointia ja tutkimusta varten

Rautatieliikenteen harjoittajan on pyynnöstä annettava *Liikennevirastolle* ratamaksun määräämistä varten sekä tilastointia ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot taloudestaan ja harjoittamastaan liikenteestä. Sama oikeus tiedonsaantiin on *Liikenteen turvallisuusvirastolla* tilastointia ja tutkimusta varten.

64 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Rautatievirasto ja Ratahallintokeskus voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa veloitteen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

64 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenteen turvallisuusvirasto ja Liikennevirasto voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa veloitteen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

65 §

Oikaisuvaatimus

Asianosainen saa hakea oikaisua Rautatie-

65 §

Oikaisuvaatimus

Asianosainen saa hakea oikaisua *Liikenteen*

virastolta, jos päätös koskee:

- 1) yksittäistä etusijajärjestystä ratakapasiteetin jaossa;
- 2) ratamaksua;
- 3) ratakapasiteetin jakamista;
- 4) kiireellisen ratakapasiteetin myöntämistä; tai
- 5) ilmoitetun laitoksen vaatimuksenmukaisuustodistuksen tai tarkastustodistuksen myöntämistä.

Rautatieviraston on ratkaistava tässä pykälässä tarkoitettu oikaisuvaatimus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on toimittanut sille kaikki ratkaisun tekemiseksi tarvittavat tiedot. Päätös oikaisuvaatimukseen on yksittäistä etusijajärjestystä, ratakapasiteetin jakamista ja kiireellistä ratakapasiteetin myöntämistä koskevassa asiassa kuitenkin annettava 10 päivän kuluessa kaikkien tarvittavien tietojen toimittamisesta.

66 §

Muutoksenhaku

Rautatieviraston ja Ratahallintokeskuksen 64 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. Rautatieviraston päätökseen, jonka Rautatievirasto tekee 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamista tai niiden hinnoittelua koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi 52 §:n nojalla, haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Rautatieviraston 65 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutoin antamaan päätökseen samoin kuin Ratahallintokeskuksen ja ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Jos ministeriö ei ole antanut päätöstä toimilupahakemukseen 7 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa tai Rautatievirasto ratkaissut oikaisuupyyntöä 65 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa taikka ratkaissut turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 33 §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituk-

turvallisuusvirastolta, jos päätös koskee:

- 1) yksittäistä etusijajärjestystä ratakapasiteetin jaossa;
- 2) ratamaksua;
- 3) ratakapasiteetin jakamista;
- 4) kiireellisen ratakapasiteetin myöntämistä; tai
- 5) ilmoitetun laitoksen vaatimuksenmukaisuustodistuksen tai tarkastustodistuksen myöntämistä.

Liikenteen turvallisuusviraston on ratkaistava tässä pykälässä tarkoitettu oikaisuvaatimus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on toimittanut sille kaikki ratkaisun tekemiseksi tarvittavat tiedot. Päätös oikaisuvaatimukseen on yksittäistä etusijajärjestystä, ratakapasiteetin jakamista ja kiireellistä ratakapasiteetin myöntämistä koskevassa asiassa kuitenkin annettava 10 päivän kuluessa kaikkien tarvittavien tietojen toimittamisesta.

66 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston 64 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. *Liikenteen turvallisuusvirasto* tekee 57 ja 58 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tarjoamista tai niiden hinnoittelua koskevan erimielisyyden ratkaisemiseksi 52 §:n nojalla, haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Liikenteen turvallisuusviraston* 65 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen johdosta tai muutoin antamaan päätökseen samoin kuin *Liikenneviraston* ja ministeriön päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Jos ministeriö ei ole antanut päätöstä toimilupahakemukseen 7 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa tai *Liikenteen turvallisuusvirasto* ratkaissut oikaisuupyyntöä 65 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa taikka ratkaissut turvallisuustodistuksen tai -luvan myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 33 §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija

sen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Ministeriön ja Rautatieviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

67 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos Rautatieviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, Rautatievirasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

68 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

3) harjoittaa radanpitoon liittyvää liikennettä tai museoliikennettä ilman 55 §:ssä tarkoitettua liikennöintilupaa,

voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Ministeriön ja *Liikenteen turvallisuusviraston* on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

67 §

Lain suhde kilpailulainsäädäntöön

Jos *Liikenteen turvallisuusviraston* käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) kilpailunrajoituksia koskevia säännöksiä, *Liikenteen turvallisuusvirasto* voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin käsiteltäväksi mainitun lain mukaisesti.

68 §

Rangaistussäännökset

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Rautatieviraston tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myöntämä turvallisuustodistus on voimassa sen ajan, joksi se on myönnetty.

Rautatieviraston tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla museoliikenteen harjoittajalle ja 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulle radanpitoa harjoittavalle yritykselle myöntämä liikennöintilupa

*on voimassa sen ajan, joksi se on myönnetty,
ja enintään 31 §:ssä tarkoitetun turvallisuus-
todistuksen myöntämiseen saakka.*
